

Ikke Planlagt generationsskifte med skattemæssig succession

Kandidatafhandling
Cand.merc.aud-studiet
Juridisk Institut

af
Martin Schjørring Greve

Vejleder
Christen Amby

Antal anslag
139.588

13. december 2011
Copenhagen Business School, 2011

INDHOLD

INDHOLD	1
1. METODE	4
1.1. INDLEDNING	4
1.2. PROBLEMFORMULERING	5
1.3. AFGRÆNSNING	6
1.4. METODEAFSNIT	8
1.4.1. Formål	8
1.4.2. Teorivalg	8
1.4.3. Empirivalg	9
1.5. KILDEKRITIK	9
1.6. AFHANDLINGENS STRUKTUR	9
2. GENERELT OM DØDSBOER	10
2.1. INDLEDNING	10
2.2. FÆLLESEJE OG/ELLER SÆREJE	11
2.3. LEGAL ELLER TESTAMENTARISK ARV	11
2.4. USKIFTET BO	13
2.5. SKIFTE AF DØDSBO	14
2.6. DØDSBOET SOM ET SELVSTÆNDIGT SKATTESUBJEKT	16
2.6.1. Skattepligt eller skattefritaget	16
2.7. BOBESKATNINGSPERIODE OG BOBESKATNINGSINDKOMST	17
2.7.1. Bobeskatningsperiode	17
2.7.2. Indkomstopgørelse og beskatning af boet	18
2.8. GENERELLE BETINGELSER FOR UDLODNING MED SUCCESSION	20
2.8.1. Personkreds ved succession	21
2.8.2. Udlodning	21
2.9. RETSVIRKNINGER AF UDLODNING MED SUCCESSION	22
2.9.1. Retsvirkninger for dødsboet	22
2.9.2. Retsvirkninger for udlodningsmodtager	22
2.10. DELKONKLUSION	23
3. DØDSBOETS AFSTÅELSE AF VIRKSOMHED ELLER AKTIER, MED ELLER UDEN SUCCESSION	24
3.1. INDLEDNING	24
3.2. SUCCESSION AF DEN PERSONLIGT EJEDE VIRKSOMHED	24
3.3. SUCCESSION AF AKTIER	25
3.4. DELKONKLUSION	27
4. VÆRDIANSÆTTELSE AF AKTIVER OG PASSIVER I DØDSBOET VED SUCCESSION	27
4.1. INDLEDNING	27
4.2. VÆRDIANSÆTTELSE AF DEN PERSONLIGT EJEDE VIRKSOMHED	29

4.2.1.	<i>Goodwill</i>	29
4.2.2.	<i>Fast ejendom</i>	29
4.2.3.	<i>Varelager</i>	30
4.2.4.	<i>Driftsmateriel mv.</i>	31
4.2.5.	<i>Gældsforpligtigelse</i>	31
4.2.6.	<i>Virksomhedsordningen</i>	31
4.3.	VÆRDIANSÆTTELSE AF UNOTEREDE AKTIER I ET SELSKAB	32
4.3.1.	<i>Værdiansættelse ved opgørelse af skattekursen</i>	32
4.3.1.1.	Indtjeningsevnen	33
4.3.1.2.	Udbytte	33
4.3.1.3.	Indre værdi	34
4.3.1.4.	Beregning af aktiernes eller anparternes værdi	34
4.3.2.	<i>Værdiansættelse ved TSS CIR 2000-9</i>	36
4.3.2.1.	Hjælperegel ved TSS CIR 2000-9	36
4.3.3.	<i>Sammenholdelse af de 2 værdiansættelsesmetoder</i>	37
4.4.	PASSIVPOST	39
4.4.1.	<i>Værdiansættelse af passivposten og den udskudte skat</i>	40
4.5.	AFGØRELSER VEDRØRENDE VÆRDIANSÆTTELSE	45
4.5.1.	<i>SKM2004.104.LR</i>	45
4.5.2.	<i>SKM2009.698.LSR</i>	46
4.5.3.	<i>SKM2008.596.LSR</i>	46
4.6.	VÆRDIANSÆTTELSE VED AFSTÅELSE TIL UAFHÆNGIG 3. MAND	47
4.7.	DELKONKLUSION	48
5.	PRAKTISK DEL	49
5.1.	INDLEDNING	49
5.2.	PRÆSENTATION AF CASE-VIRKSOMHEDEN	50
5.3.	PERSONLIGE OPLYSNINGER OM ANDERS ANDERSEN	50
5.4.	KONSULENT OG FOREDRAG	51
5.4.1.	<i>Konsulent og Foredrag som personlig ejet virksomhed</i>	51
5.4.2.	<i>Konsulent og Foredrag i selskabsform</i>	51
6.	UDLODNING AF EN PERSONLIGT EJET VIRKSOMHED MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	52
6.1.	INDLEDNING	52
6.2.	BETINGELSER FOR SUCCESSION	52
6.3.	ÅBNINGSSTATUS FOR BOET	53
6.4.	VÆRDIANSÆTTELSE AF VIRKSOMHED KONSULENT OG FOREDRAG	54
6.5.	BOOPGØRELSE HERUNDER BOINDKOMST OG FORDELING AF BOET	57
6.5.1.	<i>Boet som selvstændigt skattesubjekt</i>	57
6.5.2.	<i>Boindkomst</i>	57
6.5.3.	<i>Boopgørelse</i>	57
6.5.4.	<i>Fordeling af boet</i>	58
6.6.	DEN SKATTEMÆSSIGE STILLING FOR MODTAGEREN AF DEN PERSONLIGT EJEDE VIRKSOMHED	58
6.6.1.	<i>Vederlag og boafgift ved anvendelse af passivpost</i>	59

6.6.2.	<i>Forskel i boafgift ved overdragelse af virksomheden som arv</i>	60
6.7.	FINANSIERING AF VEDERLAG	60
6.8.	SKATTEMÆSSIGE KONSEKVENSER VED UDLODNING UDEN SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	62
6.9.	DELKONKLUSION	62
7.	UDLODNING AF UNOTEREDE AKTIER MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	64
7.1.	INDLEDNING	64
7.2.	BETINGELSER FOR SUCCESSION	65
7.3.	ÅBNINGSSTATUS FOR BOET	66
7.4.	VÆRDIANSÆTTELSE AF SELSKABET	66
7.5.	BOOPGØRELSE HERUNDER BOINDKOMST OG FORDELING AF BOET	69
7.5.1.	<i>Boet som selvstændigt skattesubjekt</i>	69
7.5.2.	<i>Boindkomst</i>	69
7.5.3.	<i>Boopgørelse</i>	70
7.5.4.	<i>Fordeling af boet</i>	70
7.6.	DEN SKATTEMÆSSIGE STILLING FOR MODTAGEREN AF DE UNOTEREDE AKTIER MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	71
7.7.	FINANSIERING AF VEDERLAG	71
7.8.	DELKONKLUSION	72
8.	PERSPEKTIVERING	74
9.	KONKLUSION	75
10.	EXECUTIVE SUMMARY	80
11.	LITTERATURLISTE	81
12.	BILAGOVERSIGT	83

1. METODE

1.1. Indledning

Der har i de seneste år været en del fokus på generationsskifte. Der er brugt meget energi på at rådgive familieejede virksomheder om, at man skulle planlægge i god tid, hvad der skal ske med virksomheden, og hvem man ønskede, der skulle videreføre den.

Der vil dog stadig være situationer, hvor det ikke har været muligt at gennemføre det ønskede generationsskifte, eller hvor planlægningsprocessen ikke er påbegyndt endnu, og det kan f.eks. være ved et pludseligt dødsfald i familien.

Mange selvstændige virksomhedsejere kommer for sent i gang med generationsskiftet. Godt 30.000 virksomheder vil forsvinde, fordi de ikke bliver solgt¹.

Der er selvfølgelig flere aspekter i disse lukninger. Der kan for eksempel ikke være nogen oplagte kandidater til videreførelse af virksomheder, eller at virksomhedernes eksistensgrundlag var baseret på ejerens unikke evner. I de tilfælde er en lukning af virksomheden højst sandsynlig uundgåelig. Men hvad med de situationer, hvor der rent faktisk er en oplagt kandidat i familien til at overtage virksomheden.

Det kunne derfor være interessant at undersøge muligheden for at gennemføre et generationsskifte med skattemæssig succession ved død. Hvilke konsekvenser vil det få for modtageren og for øvrige arvinger, samt hvilke muligheder har modtageren for at overtage virksomheden dels ved arv og dels ved et vederlag.

¹ Erhvervsbladet, 7. august 2008, Sene generationsskifter lukker firmaer på stribe

1.2. Problemformulering

I tilknytning til ovenstående indledning er følgende hovedproblemstilling:

- **Hvordan gennemføres et generationsskifte med skattemæssig succession ved død**

For at opfylde problemstillingen vil følgende områder blive belyst. Opgaven er delt op i en teoretisk del og en praktisk del. Den praktiske del af opgaven tager sit udgangspunkt i en case-virksomhed, der er vist som personligt ejet virksomhed og som et selskab.

Teoretisk del

I forbindelse med et dødsfald skal den efterlevende ægtefælle tage stilling til, om vedkommende ønsker at sidde i uskiftet bo, hvis dette er muligt. Hvis virksomheden skal overtages af en arving skal boet skiftes. Konsekvenserne af oprettelse af et dødsbo vil blive gennemgået med henblik på at besvare følgende:

- Hvilke muligheder er der for udlodning af en virksomhed til en arving fra et dødsbo?
- Hvilke krav er der for at udlodningen fra et dødsbo kan ske med skattemæssig succession?
- Hvilke værdiansættelsesmetoder findes der til værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed eller de unoterede aktier i et selskab i dødsboet?

Skat har ved styresignal SKM2011.406.SKAT klarlagt mulighed for at medregne den udskudte skat i værdiansættelsen af den personligt ejede virksomhed eller de unoterede aktier. Dog ikke til kurs pari. Der gives fradrag for enten den udskudte skat eller passivposten. Dette giver anledning til at analysere følgende:

- Hvilke konsekvenser vil det få for værdiansættelsen af den personlig ejede virksomhed eller de unoterede akter?
- Hvornår vil det være at foretrække den udskudte skat frem for passivposten?

Praktisk del

Den praktiske del af opgaven ønsker at klarlægge følgende:

- Hvordan anvendes værdiansættelsesmetoderne i praksis, og hvordan opgøres boet samt fordeling af arven?

Efter opgørelsen af boet er det klarlagt, hvor meget der falder i arv til arvinger. Ved at virksomheden skal udloddes med succession, skal de skattemæssige konsekvenser klarlægges for modtageren, samt mulighed for at finansiere et eventuelt vederlag for virksomheden.

- Hvilke skattemæssige og likviditetsmæssige konsekvenser har en udlodning af en virksomhed med skattemæssig succession for dødsboet og for modtageren af virksomheden?
- Hvilke muligheder har modtageren af virksomheden for at finansiere vederlaget for virksomheden?

1.3.Afgrænsning

Denne afhandlings fokus er generationsskifte af den personligt ejede virksomhed samt af de unoterede aktier i et selskab ved død. Reglerne for generationsskifte i levende live vil derfor ikke blive gennemgået og vil kun blive medtaget i det omfang, at det har relevans for problemstillingen.

Afhandlingen vil ikke komme ind på generationsskifte af Interessantselskaber I/S eller større koncerner, børsnoterede virksomheder eller fonde, da det falder udenfor formålet med afhandlingen og ikke vil bidrage til afhandlingens konklusion.

Finansielle instrumenter såsom warrants, optioner m.fl. vil ikke blive behandlet i afhandlingen, da det ikke har relevans for mindre selskaber samt personligt ejede virksomheder. Tilsvarende vil landbruget have mange særregler indenfor

skattelovgivningen, herunder at generationsskifte ikke vil blive inddraget i afhandlingen, da det ikke har relevans i forhold til afhandlingens problemstilling.

Afhandlingen vil primært have et skattemæssigt fokus. Regnskabsteknik vil kun blive inddraget i den udstrækning, det har relevans for emnet.

Afhandlingens fokus er alene dansk lovgivning. Udenlandsk lovgivning vil derfor ikke blive inddraget.

Afhandlingens fokus er generationsskifte til familiemedlemmer. Reglerne vedrørende overdragelse til nære medarbejdere vil blive inddraget i opgaven, i det omfang det har relevans. Tilsvarende vil salg til 3. mand kun kort blive inddraget i opgaven, men vil ikke blive behandlet i dybden.

Afhandlingens fokus er de skatteretlige aspekter ved et generationsskifte frem for de selskabsretlige. Reglerne og kravene til virksomhedsomdannelse eller øvrige omstrukturingsmodeller, som f.eks. fusion eller spaltning, vil derfor ikke blive beskrevet i afhandlingen. Forhold omkring virksomhedsomdannelse vil blive omtalt i opgaven, hvor det har relevans, men reglerne vil ikke blive gennemgået.

Der er i afhandlingen inddraget en case-virksomhed, som er præsenteret både som en personligt ejet virksomhed og som et selskab. Afhandlingen vil dog ikke udelukkende være baseret på denne case-virksomhed. Der vil blive inddraget teori, afgørelser og andre eksempler, som ikke nødvendigvis er relevante i forhold til case-virksomheden, men som derimod har relevans i forhold til afhandlingens problemstilling. Case-virksomheden vil ikke indeholde alle elementer i forhold reglerne om generationsskifte, men den vil stadig være repræsentativ, da beregninger vil kunne bruges på stort set de fleste andre mindre selskaber og personligt ejede virksomheder.

Kildesøgningen er stoppet den 21. november 2011, hvorfor begivenheder, love, afgørelser og artikler, der er offentliggjort efter denne dato, vil ikke blive inddraget i afhandlingen.

1.4. Metodeafsnit

1.4.1. Formål

Formålet med afhandlingen er at analysere, hvilke konsekvenser et generationsskifte med skattemæssig succession ved død vil have, dels for dødsboet, men også for modtageren af virksomheden.

Afhandlingen vil sammenkoble teorien omkring skattemæssig succession ved død med et praktisk regneeksempel ud fra en konkret virksomhed. Dette er for at give læseren en bedre forståelse af de metoder, som boet kan benytte til for eksempel værdiansættelse af virksomheden. Det skulle også gerne give et indblik i, hvilke muligheder den efterlevende familie har i forhold til fordeling af boet, samt skattemæssige konsekvenser ved den fordeling. De praktiske eksempler skulle gerne gøre den omfattende teori mere simplificeret og overskuelig.

1.4.2. Teorivalg

Afhandlingen er kombineret teoretisk og praktisk orienteret. Baggrunden for dette valg er, at analysere gældende ret og lovgivning på området ud fra foreliggende retskilder. Denne analyse af lovgivningen anvendes herefter på den praktiske case-virksomhed for helt konkret at se på konsekvenser ved et ikke planlagt generationsskifte.

Afhandlingen vil være opbygget på følgende måde. Først vil teori og lovgivning blive gennemgået, herefter vil teori og lovgivningen blive anvendt på case-virksomheden. Afhandlingen vil afsluttes med en konklusion og konsekvens for teori og case-virksomheden.

Afhandlingen vil tage sit udgangspunkt på dødsboskatteloven, arveloven og boafgiftsloven. Andre love vil blive inddraget, i det omfang det har relevans for afhandlingen.

Case-virksomheden tager udgangspunkt i følgende generationsskiftemodeller og analyser af disse, med henblik på at identificere problemstillinger i forbindelse med et ikke planlagt generationsskifte:

- Udlodning af en personligt ejet virksomhed med skattemæssig succession fra et dødsbo
- Udlodning af unoterede aktier i et selskab med skattemæssig succession fra et dødsbo.

Der vil i teoriafsnittene blive anvendt eksempler til at simplificere problemstillingerne. Der vil efter hver analyses afsnit blive foretaget en delkonklusion med en vurdering af lovgivningen på det respektive område.

1.4.3. **Empirivalg**

Opgaven tager udgangspunkt i dansk skattelovgivning. Skattelovgivningen er den primære teori for opgaven. Den sekundære teori er diverse cirkulære, vejledninger mv. udgivet af Skat. Til at underbygge teorien er der anvendt artikler fra nettet og andre kilder, såsom tidsskriftet "Regnskab og Revision".

1.5.Kildekritik

De kilder, der er anvendt i afhandlingen, vurderes alle at være objektive. Kilderne er valgt ud fra, om de kan bruges til at belyse afhandlingens problemstilling.

De lærebøger, der på grund af udgivelsesdatoen ikke har de seneste lovændringer med, er blevet anvendt kritisk, så de områder, hvor lovgivningen ikke var opdateret, er ikke er anvendt i afhandlingen.

1.6.Afhandlingens struktur

Indledningsvis præciseres problemstillingen, metoden, afgrænsningen og formålet med afhandlingen. (Afsnit 1)

Herefter vil der være en gennemgang af gældende teori omkring generationsskifte med skattemæssig succession ved død. Teori vil være delt op i 3 områder. Det første område omhandler forhold omkring oprettelse af et dødsbo, samt forhold omkring tvangsarv og formueforhold for den afdøde og dennes ægtefælle. Anden del af teori omhandler kravene for, at der kan udloddes fra dødsboet med skattemæssig succession. Sidste del af teorien omhandler værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed og de unoterede aktier i et selskab i dødsboet. (Afsnit 2-4)

Teori- og analyseafsnittene vil herefter anvendes omkring generationsskifte af en personlig ejet virksomhed og et mindre selskab med skattemæssig succession. Case-virksomheden inddrages og analyseres. (Afsnit 5-7)

Næstsidst følger et perspektiveringsafsnit, hvor forhold omkring planlægning af generationsskifte vil blive omtalt, samt muligheden for at foretage en skattefri virksomhedsomdannelse i dødsboet. (Afsnit 8)

Afslutningsvis besvares problemstilling fra problemformulering ved at samle delkonklusionerne i en endelig konklusion. (Afsnit 9)

2. GENERELT OM DØDSBOER

2.1. Indledning

Der er mange overvejelser i forbindelse med et dødsfald. Kan den efterlevende ægtefælle sidde i uskiftet bo, og er dette ønsket. Hvem skal arve og er der begrænsninger i forhold til loven, hvor meget den enkelte arving minimum eller maksimalt kan arve.

Hvis den overlevende ægtefælle ikke sidder i uskiftet bo, skal der oprettes et dødsbo. Der er flere skattemæssige forhold, man skal holde sig for øje i henhold til dødsboet. Såsom, er det skattepligtigt, og hvordan skal aktiver og passiver værdiansættes. Disse forhold vil i det efterfølgende blive behandlet.

2.2. Fælleseje og/eller særeje

Ved indgåelse af ægteskab er der som udgangspunkt fælleseje for ægtefællernes formue, jf. lov om ægteskabsretsvirkninger (RVL). Dvs. ved skilsmisse deler ægtefællerne 50 % og 50 %, og ved død indgår begge ægtefællers formue til opgørelse af bosloddet.

Der er dog mulighed for ved ægteskabets indgåelse at aftale særeje. Det kan være fuldstændigt særeje, dvs. at den enkelte ægtefælles eje, ved indgåelse af ægteskabet, vil forblive i dennes ejerskab ved skilsmisse eller død. En anden form for særeje er skilsmissesæreje, dvs. at der ved skilsmisse er fuldstændigt særeje, men ved død er der fælleseje. Begge former skal aftales ved ægtepagt, jf. RVL § 28, og ægtepagten skal tinglyses for at være gyldig.

Der kan endvidere aftales kombinationssæreje, som f.eks. kan tilgodese den længstlevende ægtefælle. Det betyder, at der ved død, vil den længstlevende ægtefælles formue blive til særeje, mens den afdødes formue er fælleseje. Det modsatte kan også aftales, så bliver arvinger af den afdødes ægtefælle, dem der bliver tilgodeset.

Ovenstående har den relevans, at der ved et dødsfald indtræder nogle tvangsarvinger og der kan derfor med fordel vælges en form for særeje for at tilgodese enten længstlevende ægtefælle eller den afdødes arvinger. Mere om dette senere.

2.3. Legal eller testamentarisk arv

Når en person afdør ved døden, må vedkommendes ejendele primært anvendes til fyldestgørelse af vedkommendes kreditorer. Hvad der derefter er til rest falder i arv.

En arvings adkomst til arv kan bero umiddelbart på arveloven. Der tales i så fald om legal arv. Hvis hele arven ikke er fordelt ved legal arv, kan resten af arven fordeles ved testamente. Denne arv kan kaldes testamentearv.²

² Anitta Godsk Pedersen m.fl., Familie og arveret, side 153

En arveladers nærmeste slægtsarvinger er dennes børn. Børnene arver lige, jf. arveloven (AVL) § 1 stk. 1.

Er et barn død, træder dets børn i dets sted og arver indbyrdes lige. På tilsvarende måde arver fjernere livsarvinger, jf. AVL § 1 stk. 2.

Det medfører, at hvis en arvelader efterlader sig 2 børn, arver disse 50 % hver af boet. Er det ene barn dødt, men efterlader sig 2 børn, vil det ene efterlevende barn arve 50 %, og de 2 børnebørn vil arve 25 % hver.

Findes der ingen arvinger i første arveklasse tilfalder arven arveladers forældre, jf. AVL § 2 stk. 1, og hvis forældre er døde, træder deres børn ind som arvinger, jf. AVL § 2 stk. 2. Er arveladerens forældre og eventuelle søskende døde, overgår arven til bedsteforældrene, og hvis disse er døde, indtræder deres børn som arvinger, jf. AVL § 3.

Er der en eller flere livsarvinger vil en fjerdedel af arvelod være tvangsarv, jf. AVL § 5 stk. 1. Der kan dog ske en begrænsning af arvelodden til livsarvinger til 1. mio. kr. (i 2007 niveau, reguleres hvert år) ved testamente, jf. AVL § 5 stk. 2.

Efterlader arvelader sig en ægtefælle og livsarvinger, vil den overlevende ægtefælle arve halvdelen af fællesejet, jf. AVL § 9 stk. 1. Efterlader arvelader kun ægtefælle og ingen livsarvinger, arver ægtefællen alene, jf. AVL § 9 stk. 2.

Tilsvarende er en fjerdedel af ægtefælles arvelod tvangsarv, jf. AVL § 10.

For at simplificere ovenstående så lad os forestille os følgende eksempel. En ægtefælle dør og efterlader en ægtefælle og 2 børn, der var i ægteskabet fælleseje og den samlede formue var på 1. mio. kr. og der var ikke udarbejdet testamente.

Den overlevende ægtefælle arver 50 % af boet, dvs. 500 t.kr. Ud over det er den overlevende tvangsarv på 25 % af boet, dvs. 250 t.kr. Hermed er den overlevende ægtefælles arv på 750 t.kr.

De 2 livsarvingers tvangsarv er på 25 % af boet, dvs. de arver til sammen 250 t.kr. eller 125 t.kr. hver.

Hvis der for eksempel er en virksomhed involveret, og arvelader ønsker, at et af børnene skal videreføre virksomheden, kan der med fordel anvendes særeje i forhold til den afdødes ægtefælles formue, samt at man ved testamente kan tilgodese den arving, der skal videreføre virksomheden. Dette giver følgende resultat: Ægtefællernes indbyrdes formue er 750 t.kr. til den afdøde ægtefælle, som har særeje, og 250 t.kr., som er fælleseje.

Ægtefælle skal arve 50 % af fællesejet, som 250 t.kr., dvs. 125 t.kr. tvangsarv er 62,5 t.kr., dvs. den efterlevende ægtefælle arver i alt 187,5 t.kr.

Tvangsarven til børnene er 62,5 t.kr., dvs. 31,25 t.kr. til hver.

Den afdødes ægtefælles særeje på 750 t.kr. er $\frac{1}{4}$ tvangsarv til børnene, dvs. 187,50 t.kr. eller 93,75 t.kr. Resten på 562,50 t.kr. kan den afdøde ægtefælle frit testamentere til den ene af børnene, så virksomheden kan videreføres. Det betyder, at det af børnene, der skal arve virksomheden, arver i alt 687,50 kr., og det af børnene, der kun skal have tvangsarven, arver 125 kr.

2.4. Uskiftet bo

Det kan være en stor økonomisk belastning for den efterlevende ægtefælle at skulle skifte med førstafdødes livsarvinger. Der er derfor mulighed for at længstlevende ægtefælle kan overtage ægtefællernes fælleseje, jf. AVL § 17.

Hvis den afdøde ægtefælle efterlader sig særlivsarvinger, som f.eks. børn fra et tidligere ægteskab, kan boet kun udleveres til udskiftet bo med samtykke fra dem, jf. AVL § 18 stk. 1.

Det kræver endvidere, at den længstlevende ægtefælle råder over tilstrækkelige midler i sin bodel og sit fuldstændige særeje til at dække sine forpligtelser. Der tages dog højde for de midler, som den længstlevende vil modtage i arv fra førstafdødes fuldstændige særeje, samt forsikrings- og pensionsbeløb, der tilfalder længstlevende ægtefælle i anledning af førstafdødes ægtefælles død, jf. AVL § 19 stk. 1.

Ved at sidde i uskiftet bo overtager længstlevende ægtefælle hele boet, og et eventuelt skifte med den afdøde ægtefælles livsarvinger er udskudt, til den længstlevende ægtefælle dør. Ved at sidde i uskiftet bo indtræder længstlevende ægtefælle i den afdøde ægtefælles skattemæssige stilling. Den længstlevende bliver skattepligtig af begge ægtefællers indkomst i dødsåret, ligesom længstlevende indtræder i dens afdøde anvendte skattemæssige værdier, jf. Dødsboskifteloven § 59.

2.5. Skifte af dødsbo

Når en person må anses for at være afgået ved døden, skal der foretages et skifte af hans bo.

En skiftebehandling skal af kreditorerne fyldestgøres, hvis boet i øvrigt er tilstrækkeligt dertil, samt at arvinger og legatarer får et eventuelt overskud³.

Om dødsboet skal skifte i Danmark, bestemmes af Dødsboskifteloven § 2 og er baseret på, om den afdøde havde hjemting efter retsplejelovens §§ 235 og 236. Hvis afdøde ikke havde hjemting i Danmark, kan justitsministeriet henvise boet eller en del af dette til en dansk skifteret, jf. DSL § 2 stk. 2.

- 1) afdøde havde dansk indfødsret eller anden særlig tilknytning til Danmark og efterlader sig aktiver, der ikke inddrages under en bobehandling i udlandet, eller
- 2) afdøde efterlader sig aktiver i Danmark, der ikke inddrages under en bobehandling i udlandet.

Når det er valgt, at den afdødes bo skal skiftes, og at det skal skifte i Danmark, så kan det enten ske ved bobestyrer, som er reguleret efter kapital 16 i Dødsboskifteloven (DSL), eller ved privat skifte, som reguleres efter kapital 15 i samme lov.

³ Anitta Godsk Pedersen m.fl., Familie og arveret, 7. udgave, s. 215

For at kunne vælge privat skifte skal følgende forhold være opfyldt, jf. DSL § 25 stk. 1:

- 1) alle arvinger anmoder derom,
- 2) boets aktiver samt en eventuel sikkerhedsstillelse må antages at være tilstrækkelige til at dække boets gæld,
- 3) mindst en af boets arvinger kan optræde under skiftet uden at være repræsenteret ved værge eller skifteværge og er i stand til at opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder,
- 4) afdøde ikke ved testamente har udelukket privat skifte, jf. § 36, nr. 4, og
- 5) afgørende hensyn, herunder arvingernes manglende betalingsevne, ikke taler imod privat skifte.

Er blot en af ovenstående punkter ikke opfyldt, skal der vælges en autoriseret bobestyrer, jf. DSL § 36.

Indtil behandlingsmåde af boet er fastsat påhviler det enhver, der er i besiddelse af den afdødes aktiver, at opbevare disse på en betryggende måde. Hvis der er væsentlige ulemper eller omkostninger kan skifteretten fritage den pågældende for pligten, jf. DSL § 8 stk. 1.

Efter behandlingsmåden er fastsat, vil alle aktiver og passiver blive overdraget til enten bobestyreren eller den person, der varetager det private skifte. Var den afdøde gift, skal den efterlevende ægtefælle udfærdige en opgørelse over samtlige aktiver og passiver med angivelse af, om disse er fælleseje eller fuldstændigt særeje, jf. DSL § 76 stk. 1. Den efterlevende ægtefælle beholder rådigheden over sin del af fællesejet, jf. DSL § 75 stk. 1, med mindre der er forhold, der taler imod bibeholdelse af rådigheden, såsom at rådigheden vil føre til skade for boet, jf. DSL § 75 stk. 2.

Der er dog et aktiv, der holdes uden for boet, og det er den længstlevende ægtefælles egne pensionsrettigheder, jf. RVL § 16 A. Dette kan have betydning for, om den længstlevende ægtefælle ønsker at sidde i uskiftet bo eller skifte boet.

Er den længstlevende begunstiget i den afdødes pensionsordning, holdes denne ligeledes udenfor boet. Tilsvarende er gældende for forsikringer, som f.eks. livsforsikring og ulykkeforsikring. Disse udbetalinger er fritaget for boafgift, jf. Boafgiftsloven § 3.

2.6. Dødsboet som et selvstændigt skattesubjekt

Dødsboer beskattes efter dødsboskatteloven (DSKL), der har til formål af sikre en skatteretlig kontinuitet. Dvs. at optjente avance og genvundne afskrivninger kommer til beskatning⁴.

Hvordan dødsboet beskattes afgøres først og fremmest ved, om det er et selvstændigt skattesubjekt. Dette er bestemt ud fra DSKL § 2. Følgende dødsboer er et selvstændigt skattesubjekt:

- 1) dødsboer, som skiftes i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet, bortset fra dødsboer, der overtages af en efterlevende ægtefælle efter § 58 stk. 1 nr. 2-4, eller stk. 2 pkt. 1,
- 2) dødsboer, der delvis udleveres til en efterlevende ægtefælle til uskiftet bo, efter at der er skiftet med en eller flere livsarvinger efter førstafdøde, jf. § 58 stk. 2 pkt. 2,
- 3) uskiftede boer, hvor den efterlevende ægtefælle i levende live skifter med alle arvinger og legatarer efter førstafdøde (fuldstændigt skifte), i det i § 71 stk. 3 angivne omfang,
- 4) dødsboer, der udleveres til en efterlevende ægtefælle efter § 58 stk. 1 nr. 4, når den efterlevende ægtefælle har valgt beskatning efter dette afsnit, jf. § 58 stk. 5,
- 5) dødsboer, der behandles i udlandet og som er skattepligtige efter § 1 stk. 3 eller 4, og
- 6) genoptagelsesboer, der ikke afsluttes ved boudlæg eller ved, at boet overtages af en efterlevende ægtefælle efter § 58 stk. 1 eller stk. 2 pkt. 1, i det i §§ 81-83 angivne omfang.

2.6.1. Skattepligt eller skattefritaget

Alle dødsboer, der ikke er et selvstændigt skattesubjekt, er ikke skattepligtige for indkomst optjent i boperioden. Det er dog ikke alle dødsboer, der er et skattesubjekt, der er skattepligtigt. Det afhænger af, om dødsboet er skattefritaget, jf. DSKL § 6. Dødsboet er skattefritaget for at betale skat af indkomst optjent i boperioden, hvis boets aktiver og dets

⁴ Anitta Godsk Pedersen m.fl., Familie og arveret, 7. udgave, s. 218

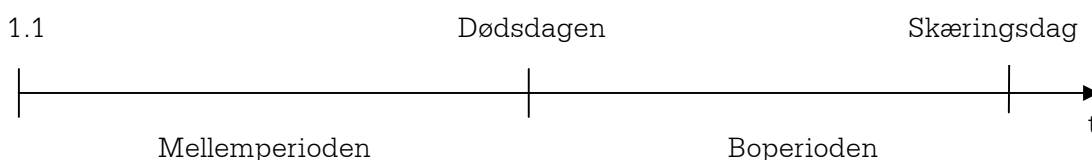
nettoformue efter handelsværdien på skæringsdagen i boopgørelsen, hver især ikke overstiger et grundbeløb på 2.595.100 kr. (2010-niveau), jf. DSKL § 6 stk. 1. Til boets aktiver medregnes ikke værdien af fast ejendom, der er omfattet af Ejendomsavancebeskatningsloven (EBL) § 8. Dvs. de faste ejendomme, der kan sælges skattefrit.

Hvis vi har et dødsbo, hvor der er et parcelhus, som har været beboet af den afdøde, der har en værdi på 3.000.000 kr. med en prioritetsgæld på 1.000.000 kr. Øvrige aktiver og passiver udgør 500.000 kr., dvs. der er aktiver for i alt 3.500.000 kr. og en nettoformue på 2.500.000 kr. Grænsen er overskredet for boets aktiver, men da den faste ejendom er omfattet af EBL § 8 skal den ikke medregnes boets aktiver, dvs. aktiverne udgør kun 500.000 kr., så boet er skattefritaget, jf. DSKL § 6.

2.7. Bobeskatningsperiode og bobeskatningsindkomst

2.7.1. Bobeskatningsperiode

I forbindelse med oprettelsen af et dødsbo inddeles den skattepligtige indkomst i 2 perioder. En mellempperiode, som er den periode der løber fra den 1.1 i dødsåret til dødsdagen, jf. DSKL § 96 stk. 3, samt en boperiode, som løber fra dødsdagen til og med skæringsdagen i boopgørelsen, jf. DSKL § 96 stk. 4. Disse 2 perioder kaldes samlet for bobeskatningsperioden, jf. DBSL § 19, stk. 2.

Hvis dødsboet er skattefritaget ifølge DSKL § 6, medfører det en skattefritagelse i boperioden og ikke i mellempperioden. Dvs. at alle indkomster og omkostninger, der kan henføres til mellempperioden, samt realiserede avancer ved salg af aktier eller aktiver, der udloddes til arvinger vil være skattepligtige.

Dødsboets skattepligt ophører på skæringsdagen for boopgørelsen. Fra dette tidspunkt beskattes aktiverne hos arvinger af de udloddede aktiver, jf. DSKL § 35 stk. 1. Det betyder, at en eventuel skattefri afståelse til 3. mand i dødsboet af den afdødes bolig vil blive skattepligtig ved udlodning til arvingen, med mindre denne tager ejendommen til bolig. Dette underbygges af SKM2002.650.LSR, hvor skæringsdagen var valgt til at være dødsdagen. Den afdødes bolig blev udloddet til arvinger og blev 4 måneder efter skæringsdagen solgt til 3. mand, uden at arvingerne på noget tidspunkt havde beboet ejendommen. Det betød at arvinger blev skattepligtige af avance ved salg af ejendomme, med reference til DSKL § 35 samt EBL § 8.

Der er dog afgørelser, hvor et privatskifte med stort set samme problemstilling som SKM2002.650.LSR er blevet genoptaget som følge af, skifteretten ikke havde opfyldt sin vejledningspligt efter DSL § 91, og at arvinger ikke havde frafaldet at modtage vejledningen. Det ses i UFR 2002.1114 ØLK og Ufr 2003.1145.ØLK.

Senere afgørelser tyder dog på, at genoptagelse af dødsboet, som følge af overholdelse af vejledningspligten efter DSL § 91, er mindre sandsynligt, samt at der kun kan ske genoptagelse efter DSL § 103. Dette underbygges af TFA 2010.498 ØLK samt TFA 2009.574/2 ØLK.

Det er derfor vigtigt at få fastsat skæringsdatoen, så alle skattefrie avancer mv. er realiseret. Der er dog frister for, hvor lang tid fra dødsdagen skæringsdagen skal ligge. Det afhænger af, om der er tale om et privat skifte eller ved bobestyrer. For privat skifte er denne frist på et år fra dødsdagen, jf. DSL § 31 stk. 1. Den seneste skæringsdag, der kan anvendes ved skifte ved bobestyrer, er 2 års dagen efter dødsfaldet, jf. DSL § 66 stk. 2.

2.7.2. Indkomstopgørelse og beskatning af boet

Dødsboets indkomst omfatter alle indtægter og udgifter vedrørende den formue, der tilhører dødsboet, og som er inddraget under skiftet.

Bobeskatningsindkomsten skal opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler for personer, medmindre andet følger af reglerne i kapital 5 i DSKL, jf. DSKL § 21 stk. 1.

Hvis en arving eller legatar modtager et aktiv med succession, skal en eventuel gevinst ikke medregnes til bobeskatningsindkomsten, jf. DSKL § 28. Øvrige udlodninger til arvinger mv. anses som afståelse i dødsboet, og en eventuel avance tillægges bobeskatningsindkomsten, jf. DSKL § 29.

Af bobeskatningsindkomsten betales dødsboskat på 50 % af alt indkomst på nær aktieindkomst, som beskattes med 28 % af aktieindkomst op til 48.300 kr. Aktieindkomst, der overstiger 48.300 kr., beskattes med 42 %, jf. DSKL § 32. Er der en negativ aktieindkomst modregnes den i den øvrige dødsboskat. Der gives et bofradrag på 5.200 kr. (2010 niveau) for hver måned efter dødsfaldet er sket og højst for 12 måneder, jf. DSKL § 30 stk. 2. I mellemp perioden gives der et fradrag på 1.900 kr. pr måned.

Hvordan dødsboskatten opgøres illustreres bedst ved et eksempel. En mand afgår ved døden d. 1. september 2010, og skæringsdagen for boet fastsættes til den 1. september 2011. Indkomsten i mellemp perioden udgør 250.000 kr. samt 50.000 kr. i aktieindkomst. Indkomst i dødsboet udgør 100.000 kr. og en aktieindkomst på 100.000 kr.. Dødsboet er et selvstændigt skattesubjekt og er ikke skattefritaget.

Mellemp perioden løber fra 1.1.2010 til 1.9.2010 (8 måneder), bop erioden er på 12 måneder.

Det giver følgende beskatning:

Bobeskatningsindkomst – mellemp erioden	250.000 kr.
Bobeskatningsindkomst – bop erioden	<u>100.000 kr.</u>
I alt	<u>350.000 kr.</u>
Dødsboskat 50 %	175.000 kr.
Fradrag mellemp erioden 9 mdr. * 1.900 kr.	-17.100 kr.
Fradrag bop erioden 12 mdr. 5.200 kr.	<u>-62.400 kr.</u>
Dødsboskat minus fradrag	95.500 kr.
Bundbeløb jf. DSKL § 15 stk. 4	<u>-32.700 kr.</u>
Dødsboskat af Bobeskatningsindkomst	62.800 kr.
Aktieindkomst:	
Mellemp erioden - grænse 48.300 kr. 28 %	13.524 kr.
Mellemp erioden - 50.000 kr. - 48.300 kr. 42 %	<u>714 kr.</u>
Skat mellemp erioden	14.238 kr.
Bop erioden - 48.300 kr. 28 %	13.524 kr.
Bop erioden - 100.000 kr. - 48.300 kr. 42 %	<u>21.714 kr.</u>
Skat bop erioden	35.238 kr.
Skat aktieindkomst i alt	<u>49.476 kr.</u>
Skat i alt	<u>112.276 kr.</u>

Hvis den afdøde har betalt nogen skat i perioden op til dødsfaldet, bliver denne modregnet i den endelige dødsboskat.

2.8. Generelle betingelser for udlodning med succession

Hvis en arving eller legatar står til at eje f.eks. en virksomhed, kan det ofte med fordel gøres med succession. Dvs. at arvingen indtræder i den afdødes skattemæssige stilling, og der vil ikke blive udløst nogen skat ved overdragelsen af aktivet, men hvilke betingelser er der for succession?

De generelle betingelser for udlodning med succession findes i DSKL §§ 36-38 og er som følger:

- Dødsboet må ikke være skattefritaget, jf. DSKL § 6 stk. 1. – beskrevet i afsnit 2.6
- Der kan alene succedere, hvis der er tale om en gevinst på aktivet
- Der kan kun ske skattemæssig succession i forbindelse med udlodning
- Der kan kun ske succession til fysiske personer. Dvs. at en arvings selskab ikke kan succedere.

2.8.1. **Personkreds ved succession**

Det er kun fysiske personer, der kan succedere, men hvem er omfattet?

Hvis der udloddes værdier, der overstiger modtagerens andel i boet, kan udlodning med succession med hensyn til aktivets fulde værdi kun ske, hvis modtageren er arveladerens efterlevende ægtefælle, samlever, børn, adoptivbørn, stedbørn, barnebarn, bror eller søster, bros ellers søsters børn eller barnebarn, nær medarbejder eller tidligere nær medarbejder, samt tidligere ejer, jf. DSKL § 37 stk. 1. Nær medarbejder og tidligere nær medarbejder skal opfylde kravene om fuldtidsbeskæftigelse mv. beskrevet i Kildeskatteloven (KSL) § 33 C stk. 12. Reglerne, der vedrører overdragelse med succession til tidligere ejer, fremgår af KSL § 33 C stk. 13 og kan finde anvendelse, hvis en far overdrager sin virksomhed til sin søn med skattemæssig succession. Hvis sønnen afgår ved døden inden for 5 år, kan faderen overtage virksomheden og bibeholde hans oprindelige skattemæssige anskaffelsessummer mv.

2.8.2. **Udlodning**

Der skal ske en udlodning af et aktiv fra dødsboet, for at det kan ske med skattemæssig succession, så hvad forstås ved udlodning.

Ved udlodning fra et bo forstås alle afståelser fra et bo til arveladerens efterlevende ægtefælle, arvinger eller legatarer. Var afdøde gift ved dødsfaldet, forstås udlodning fra boet tillige afståelser fra afdødes efterlevende ægtefælle til andre arvinger eller legatarer i boperioden, jf. DSKL § 96 stk. 1. Dødsboets salg og andre afståelser skal behandles efter

skattelovgivningens almindelige regler, jf. DSKL § 27 stk. 1, dvs. at ethvert salg, selvom det er til arvinger, ikke kan ske med succession.

Det anses stadig som udlodning selvom en arving yder helt eller delvist vederlag for aktivet. Dvs. at hvis en arving ønsker at overtage den afdødes erhvervsvirksomhed, og han ifølge testamentet eller arveloven kun skulle overtage en del af den, kan arvingen yde et vederlag for den resterende del til boet og stadig succederer i den afdødes skattemæssige stilling.

2.9.Retsvirkninger af udlodning med succession

2.9.1. Retsvirkninger for dødsboet

Dødsboet indtræder i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til aktiver og passiver, der tilhørte afdøde, og som er inddraget under skiftet, jf. DSKL § 20 stk. 1.

Som udgangspunkt skal gevinst ved udlodning med succession ikke beskattes i dødsboet, jf. DSKL § 28 stk. 1. Dødsboet kan dog vælge, at helt eller delvist lade sig beskatte af denne gevinst som ved salg, jf. DSKL § 28 stk. 3. Det betyder, at hvis det skattemæssigt kan svare sig for arvingerne at lade en avance beskattes i dødsboet, ved for eksempel overdragelse af en erhvervsvirksomhed, er dette muligt, frem for at arvingerne succederer i den afdødes skattemæssige stilling.

2.9.2. Retsvirkninger for udlodningsmodtager

Når udlodning af aktiver fra dødsboet sker med succession, indtræder udlodningsmodtageren i dødsboet og dermed i den afdødes skattemæssige anskaffelsessum og tid samt under de omstændigheder, hvorved det i sin tid er erhvervet af afdøde. Er der i afdødes, boets eller ægtefællens ejertid sket skattemæssigt relevante ændringer i et aktivs status, overtages aktivet af modtagerne med hensyntagen til sådanne ændringer, jf. DSKL § 36 stk. 2.

I det omfang en arving eller legatar indtræder i dødsboets skattemæssige stilling, skal der i boopgørelsen beregnes en passivpost til udligning af skattetilsvaret. Passivposten

fratrækkes ved opgørelsen af den afgiftspligtige arvebeholdning, jf. Boafgiftsloven (BAL) § 13 A stk. 1.

2.10. Delkonklusion

Det er i større grad blevet muligt i den nye arvelov fra 2008, at afdøde ved testamente, samt eventuelt særeje, kan bestemme, hvem der skal videreføre en personligt ejet virksomhed eller et selskab. Det er som følge af, at tvangsarven til slægtsarvinger er nedsat til en fjerdedel af dødsboet eller til 1 mio. kr., jf. AVL § 5 stk. 2.

Tilsvarende er det muligt for den efterlevende ægtefælle at sidde i uskiftet bo, så denne har mulighed for at videreføre en erhvervsvirksomhed uden, at der behøver at blive skiftet med øvrige slægtsarvinger.

Er det mere hensigtsmæssigt, at en slægtsarving eller legatar skal overtage virksomheden, skal dødsboet skiftes. Om dødsboet er skattepligtigt afhænger af, om det er et selvstændigt skattesubjekt, samt om dødsboets aktivmasse eller formue overstiger 2,595 mio. kr. Det er et krav, at dødsboet er et selvstændigt skattesubjekt, samt at det ikke er skattefritaget, for at der kan ske udlodning med skattemæssig succession til arvinger eller legatarer.

For at der kan ske udlodning med succession skal øvrige betingelser nævnt i DSKL §§ 28-29 og §§ 36-38 være opfyldt. Hvis disse ikke er opfyldt bliver udlodningen skattepligtig for dødsboet.

Der er gode muligheder for generationsskifte af en virksomhed, hvis der på forhånd er taget stilling til, at der skal ske et generationsskifte. Men som nævnt indledningsvis er der mange, der ikke har taget stilling til, hvad der skal ske med virksomheden, og det betyder højst sandsynligt, at der heller ikke er udarbejdet testamente. I disse tilfælde, hvor en livsarving skal overtage, er hans arv begrænset til 25 % af den afdødes bo, dvs. 12,5 % af det samlet bo, hvis den afdøde var gift. Det betyder, at den personligt ejede virksomhed eller selskabet ikke kan overdrages med skattemæssig succession, uden at livsarvinger finansierer et vederlag ud over arven.

3. DØDSBOETS AFSTÅELSE AF VIRKSOMHED ELLER AKTIER, MED ELLER UDEN SUCCESSION

3.1. Indledning

Dødsboets salg og andre afståelser behandles efter skattelovgivningens almindelige regler, jf. DSKL § 27 stk. 1. Dvs. at hvis dødsboet skal afstå en erhvervsvirksomhed, der var drevet af afdøde, skal det ske efter skattelovgivningens almindelige regler, og gevinst eller tab skal opgøres for de enkelte aktiver og passiver, samt en eventuel goodwill. Indeholder virksomheden en ejendom, skal avance eller tab beregnes efter ejendomsavanceloven, genvundne afskrivninger opgøres efter afskrivningsloven, avance eller tab på driftsmidler opgøres tilsvarende efter afskrivningsloven mv.

Sker der afståelse fra dødsboet af aktierne i et aktieselskab, skal avance opgøres efter reglerne i aktieavancebeskatningsloven.

Ovenstående indtræffer, hvis dødsboet sælger til 3. mand eller udlodder til personer, der ikke er omfattet DSKL § 37 stk. 1. (Afsnit 2.8.1)

Sker der udlodning med succession, jf. DSKL § 36 stk. 1, skal betingelserne i DSKL § 29 for erhvervsvirksomheden eller aktierne være opfyldt. Jeg vil i de efterfølgende 2 afsnit beskrive reglerne for henholdsvis den personligt ejede virksomhed og aktieselskabet

3.2. Succession af den personligt ejede virksomhed

Ifølge DSKL § 29 stk. 1 skal udlodning af en eller flere erhvervsvirksomheder eller en andel af en eller flere erhvervsvirksomheder ikke medregnes til bobeskatningsindkomsten. Dødsboskatteloven uddyber dog ikke, hvad der forstås ved erhvervsvirksomhed. Det er derfor nødvendigt at se på en mere generel definition af en erhvervsvirksomhed, som er givet i cirkulære nr. 129 af 4/7 1994 afsnit 3.1.1. En selvstændig erhvervsvirksomhed er kendetegnet ved, at der for egen regning og risiko udøves en virksomhed af økonomisk karakter med det formål at opnå et overskud.

Der skal være tale om en erhvervsvirksomhed, der opfylder ovenstående definition, for at udlodningen kan ske med succession. I de tilfælde, hvor definitionen ikke er opfyldt, som f.eks. i hobbyvirksomheder eller enkeltmandskonsulentvirksomheder med en kunde, vil virksomheden blive afviklet i dødsboet, da videreførelse af disse virksomheder ikke er muligt eller ønskværdigt.

Der skal som sagt være tale om en erhvervsvirksomhed, for der kan ske udlodning med succession, men hvilke aktiver kan der succederes i?

Der er kun en begrænsning i, hvilke aktiver, der kan udloddes med succession, og det vedrører fast ejendom. Hvis mere end halvdelen af ejendommen blev anvendt i afdødes eller en efterlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed, kan denne overdrages med succession. Udlejning af anden fast ejendom end fast ejendom nævnt i vurderingsloven § 33 stk. 4 og 7, anses i denne forbindelse ikke for erhvervsvirksomhed jf. DSKL § 29 stk. 2. Øvrige aktiver der er indeholdt i erhvervsvirksomheden kan overdrages med succession.

Selvom reglerne for udlodning med succession er formuleret således, at de alene vedrører aktiver, jf. DSKL § 36 stk. 1, kan reglerne også anvendes på udlodning af passiver, der accessorisk knytter sig til et aktiv, der udloddes med succession⁵.

Efter DSKL § 39 stk. 2 kan den arving, som virksomheden udloddes til, overtage indestående på konto for opsøret overskud ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret, hvis den afdøde eller dennes ægtefælle i denne periode anvendte virksomhedsordning. Tilsvarende er gældende for konjunkturudligningskontoen, hvis den afdøde anvendte kapitalafkastordningen, jf. DSKL § 29 stk. 3.

3.3.Succession af aktier

Som udgangspunkt kan aktier udloddes med succession, så længe der kan konstateres en gevinst, jf. DSKL § 36 stk. 1. Der er dog en række forhold, der skal være opfyldt, jf. DSKL § 29 stk. 3, se nedenstående.

⁵ Jane K. Bille: Skattemæssig succession, ved generationsskifte i levende live og ved død. 1. udgave 2006 s. 298.

Der skal være tale om udlodning af aktier mv. i et selskab, hvis virksomhed ikke i overvejende grad består i udlejning af fast ejendom, besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende. Hvis selskabet udøver næring ved køb og salg af værdipapirer eller finansieringsvirksomhed, er det stadig muligt at succedere ved udlodning. Bortforpagtning af fast ejendom som nævnt i vurderingslovens § 33, stk. 1 og 7, anses ikke i denne forbindelse som udlejning af fast ejendom.

Hvis udlodning af aktier udgør mindre end 1 % af aktiekapitalen i det pågældende selskab, er det ikke muligt at succedere.

Selskabets virksomhed kan anses for i overvejende grad at bestå i udlejning af fast ejendom, besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende, såfremt mindst 50 % af selskabets indtægter, hvorved forstås den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt summen af øvrige regnskabsførte indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår, stammer fra sådan aktivitet, eller hvis handelsværdien af selskabets udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer eller lignende enten på overdragelsestidspunktet eller opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår udgør mindst 75 pct. af handelsværdien af selskabets samlede aktiver. Besiddelse af andele omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 18 anses ved bedømmelsen ikke som besiddelse af værdipapirer. Afkastet og værdien af aktier i datterselskaber, hvori selskabet mv. direkte eller indirekte ejer mindst 25 pct. af aktiekapitalen, medregnes ikke. I stedet medregnes en til ejerforholdet svarende del af datterselskabets indtægter og aktiver ved bedømmelsen. Ved bedømmelsen ses der bort fra indkomst ved udlejning af fast ejendom mellem selskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber. Fast ejendom, som udlejes mellem selskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber, og som lejer anvender i driften, anses ved bedømmelsen ikke som en udlejningsejendom.

Regeringen har, i sit oplæg til finansloven 2012, fremsat et forslag om en nedsættelse af grænsen for finansielle aktiver ved succession til 25 %⁶. Dette vil selvsagt få betydning for

⁶ Regeringen, Ansvar og handling, november 2011 s. 40

mange holdingselskaber og ejendomsselskaber, som ikke længere overdrages med succession. Forslaget er fremlagt i Lovforslag L 30 om ændring af Aktieavancebeskatningsloven, Selskabsskatteloven og forskellige andre love den 21. november 2011. Dødsboskatteloven § 29 stk. 3 pkt. 5 ændres 2 steder fra 75 % til 25 %.

Aktier omfattet af Aktieavancebeskatningsloven (ABL) § 19, dvs. investeringsbeviser kan ikke udloddes med succession, jf. DSKL § 29 stk. 4.

3.4. Delkonklusion

Skal der ske udlodning med succession er der, udover de kriterier, som allerede er omtalt i afsnit 2, yderligere krav til virksomheden, hvad enten den er drevet i selskabsform eller i personlig regi.

Det betyder, at det er vigtigt at undersøge, om disse kriterier er opfyldt for virksomheden, inden der tages stilling til, hvem der skal overtage virksomheden.

Kravene til succession i den personligt ejede virksomhed er, at der er tale om en erhvervsvirksomhed, hvis aktivitet består af andet end udlejning af fast ejendom.

Tilsvarende for virksomheden drevet i selskabsform skal der være tale om en aktiv virksomhed, dvs. i pengetanke såsom investerings- eller udlejningsvirksomhed er det ikke muligt at foretage udlodning med succession.

4. VÆRDIANSÆTTELSE AF AKTIVER OG PASSIVER I DØDSBOET VED SUCCESSION

4.1. Indledning

Aktiver og passiver i dødsboer ansættes i boopgørelsen til deres handelsværdi på den i boopgørelsen fastsatte opgørelsesdag, jf. Boafgiftsloven (BAL) § 12 stk. 1.

Det vil sige, som udgangspunkt skal alle aktiver og passiver i dødsboet værdiansættes til handelsværdi, men da der som oftest er tale om beslægtede parter, og at der ikke altid er et marked for et givent aktiv, kan handelsværdien være svær at fastsætte.

Der er derfor forskellige værdiansættelsesmetoder, alt efter hvem der skal arve eller købe aktivet.

- Er modtageren en arving eller legatar, der er omfattet af BAL, skal værdiansættelse ske ud fra CIR 1982-185 om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning⁷.
- Dødsboet er dog ikke bundet til værdiansættelse efter cirkulære 1982-185 og kan anvende TSS cirkulære nr. 2000-9 af 28. marts 2000, værdiansættelse af aktier og anparter⁸, og TSS cirkulære nr. 2000-5 af 15. marts 2000, værdiansættelse af fast ejendom mellem interesseforbundne parter, jf. afgørelse SKM2004.104.LR. Det sidste cirkulære er i mellemtiden blevet ophævet, men principperne i cirkulæret er blevet overført til ligningsvejledninger 2011-2, C.B.3.5.4.3⁹.
- Er modtageren/køberen uafhængig 3., må værdiansættelse ske efter TSS cirkulære nr. 2000-9 af 28. marts 2000, værdiansættelse af aktier og anparter eller andre værdiansættelsesmetoder som f.eks. discounted cash flow.

Værdiansættelsen af den personligt ejede virksomhed og de unoterede aktier i dødsboet adskiller sig meget fra værdiansættelse ved succession i levende live. I et dødsbo kan både legatarer og arvinger anvende CIR 1982-185, men ved succession i levende live skal modtageren være nærtstående og være nævnt i BAL § 22 for at kunne anvende CIR 1982-185.

Ved udlodning af aktiver med succession indtræder modtageren i dødsboets skattemæssige stilling og anskaffelsestidspunkt, så den transaktion har i sig selv ingen skattemæssig betydning. Det har det til gengæld for størrelsen af boafgiften, modtageren skal betale samt for arvens fordeling. Det er derfor vigtigt, at værdiansættelsen sker efter de korrekte metoder.

⁷ På retsinformation.dk er CIR 1982-185 betegnet som cirkulære nr. 185 af 17/11 1982

⁸ På retsinformation.dk er CIR 2000-5 betegnet som cirkulære nr. 45 af 28/3 2000

⁹ Søren Halling-Overgaard m.fl.: Generationsskifte og omstrukturering, 3. udgave 2010, s. 58

Det er værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed samt værdiansættelse af aktier i et selskab, der har fokus i denne afhandling, så værdiansættelse af øvrige aktiver vil ikke blive gennemgået.

4.2. Værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed

Værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed med udgangspunkt i CIR 1982-185 vil i de efterfølgende afsnit kort blive beskrevet

4.2.1. Goodwill

Værdiansættelse af goodwill er nævnt i CIR 1982-185 punkt 30, men kun med følgende formulering. Hvis et bo ejer en erhvervsvirksomhed, der ved salg må antages at indbringe et vederlag for goodwill, må det påses, at denne er ansat til et passende beløb i boet. Da det må antages, at der under normale omstændigheder er tale om et vederlag for goodwill, skal denne værdiansættes. Til dette formål er det TSS CIR 2000-10 værdiansættelse af goodwill¹⁰, som skal anvendes til værdiansættelsen af goodwill for nærtstående.

Beregningen tager udgangspunkt i den skattemæssige definition af goodwill, og benytter konkrete tal fra virksomheden til at beregne goodwill. Goodwill beregnes ud fra de 3 seneste årsregnskaber. Hvordan goodwill konkret beregnes er beskrevet i bilag A.

4.2.2. Fast ejendom

Ifølge CIR 1982-185 skal fast ejendom ved udlodning ansættes til værdien i handel og vandel. Selvom den skal ansættes til handelsværdi er der dog mulighed for at værdiansætte den faste ejendom 15 % højere eller lavere end den seneste ejendomsværdi. Denne værdi skal accepteres af skattemyndighederne, med mindre boet har oplyst, der er særlige omstændigheder, som begrundes, at man ikke følger denne fremgangsmåde. Som eksempel herpå kan nævnes en stærkt faldende prisudvikling for fast ejendom siden den senest bekendtgjorte ansættelse af ejendomsværdi, jf. CIR 1982-185 punkt. 6.

¹⁰ På retsinformation.dk er TSS CIR 2000-10 betegnet som cirkulære nr. 44 af 28/3 2000

Myndighederne skal godkende prisfastsættelsen, hvis den ligger inden for de +/- 15 % af den sidste offentliggjorte ejendomsvurdering. Dette underbygges af SKM2007.58.SR. Her blev en ejerlejlighed overdraget til datteren for anskaffelsessummen plus forbedringer, og da denne lå indenfor +/- 15 % af den senest offentlige vurdering, skulle skattemyndighederne acceptere værdiansættelsen.

Ønsker boet ikke at anvende CIR 1982-185, skal retningslinjerne i ligningsvejledningen 2011 C.B.3.5.4.3 fast ejendom anvendes.

Værdiansættelse skal svare til, hvad en uafhængig 3. mand vil betale for ejendommen. Den seneste offentlige ejendomsvurdering kan dog anvendes som udgangspunkt som udtryk for handelsværdien. Hvis den offentlige ejendomsvurdering ikke giver et retvisende udtryk for handelsværdien på aftalens indgåelse, er hverken parterne eller skattemyndighederne bundet af ejendomsvurderingen. Ejendomsvurdering afspejler f.eks. ikke ejendommens værdi, hvis denne må antages at være fejlbehæftet på tidspunktet for vurderingen.

SKM.2010.285.LSR udbygger, at hvis der ikke er direkte sammenlignelige handelspriser, skal den seneste offentlige ejendomsvurdering anvendes. Sagen omhandlede salg af en ejerlejlighed fra et anpartsselskab til anpartshaveren. Ejerlejligheden var udlejet til anpartshaverens børn. Ud fra at den var udlejet, blev ejerlejligheden vurderet som ikke fri, og de handler der var foretaget i samme ejendom kunne derfor ikke anvendes, da det var "frie" ejerlejligheder. Der er derfor ikke andet grundlag end at anvende den seneste ejendomsvurdering, som yderligere er nedsat med 50 % på baggrund af, at ejerlejligheden ikke er fri. Sagen er anket af skattemyndighederne, og resultatet af anket forligger ikke på afhandlingstidspunktet.

4.2.3. **Varelager**

Varelager skal ansættes til værdien i handel og vandel, jf. punkt 21 i CIR 1982-185.

Varelagre skal principielt ansættes til salgsprisen ved samlet salg, men i almindelighed accepteres en vis nedskrivning i forhold til dags-, indkøbs- eller fremstillingspriser. Denne pris kan normalt ikke opnås ved et samlet salg af et større varelager, og myndighederne er

ofte afskåret fra en efterfølgende vurdering af lageret på grund af stedfundne bevægelser. Der må her anlægges et skøn, jf. punkt 26 i CIR 1982-185.

4.2.4. **Driftsmateriel mv.**

Driftsmidler skal tilsvarende varelager sættes til værdien i handel og vandel, jf. punkt 21 i CIR 1982-185.

Maskiner, inventar og lignende driftsmidler kan ikke ansættes til den skattemæssige værdi, såfremt denne ikke kan anses for et passende udtryk for salgsværdien. Værdien skal ansættes uafhængig af foretagne skattemæssige afskrivninger, jf. punkt 24 i CIR 1982-185. Der skal med andre ord foretages en separat vurdering af værdien af driftsmateriellet ved uafhængig 3. mand, der har kendskab til de enkelte driftsmidler. Denne vurdering er god dokumentation for aktivets handelsværdi og vil ofte afspejle værdien mellem to uafhængige parter, såfremt der ville have foregået en handel.

4.2.5. **Gældsforpligtigelse**

Værdiansættelse af passiver i dødsboet ansættes efter pålydende, jf. punkt 44 i CIR 1982-185. Lån på anfordringsvilkår ansættes til kurs 100. Bankgæld, leverandører af varer og tjenesteydelser og anden gæld skal optages til nominel værdi.

4.2.6. **Virksomhedsordningen**

Anvendte den afdøde virksomhedsordningen i indkomståret forud for dødsåret, og havde den afdøde en konto for opsparat overskud, skal denne medregnes til den skattepligtige indkomst i mellemprioden. Kontoen for opsparat overskud tillægges den hertil svarende virksomhedsskat med et fradrag af et grundbeløb på 152.200 kr. (2010-niveau), jf. DSKL § 10 stk. 1.

Den arving, som virksomheden udloddes til, kan vælge at overtage indestående på konto for opsparat overskud ved udløbet af indkomståret forud for dødsåret. Det forudsætter, at

modtageren af virksomheden selv opfylder kravene i virksomhedsskattelovens afsnit I, jf. DSKL § 39 stk. 2.

I det tilfælde, hvor arvingen af virksomheden overtager indestående på konto for opsøret overskud, kommer denne ikke til beskatning i dødsboet, jf. DSKL § 10 stk. 4.

Ovenstående er tilsvarende gældende i forbindelse med konjunkturudligningskontoen, hvis den afdøde anvendte kapitalafkastordningen, jf. DSKL § 11 og § 39 stk. 3.

4.3. Værdiansættelse af unoterede aktier i et selskab

Værdiansættelse af unoterede aktier kan ofte med fordel ske efter CIR 1982-185. Der er dog tilfælde hvor TSS cirkulære nr. 2000-9 med fordel kan anvendes. Begge metoder vil derfor blive gennemgået.

4.3.1. Værdiansættelse ved opgørelse af skattekursen

Værdiansættelsen for unoterede aktier skal ske efter aktiernes handelsværdi. Ofte vil der ikke kunne fremskaffes oplysninger om handelsværdien ud fra stedfundne omsætninger, eller omsætningerne har fundet sted under forhold, som bevirker, at den anvendte overdragelseskurs er uegnet som udtryk for handelsværdien. I så fald vil en kurs udregnet efter de af ligningsrådet fastsatte retningslinjer for beregning af formueskattekursen kunne anvendes ved værdiansættelsen. Denne kursberegning foretages i almindelighed på grundlag af selskabets regnskab for det regnskabsår, der er udløbet nærmest forud for det tidspunkt, der er afgørende for skatte- og afgiftsberegningsen. I særlige tilfælde må beregningen dog foretages på grundlag af regnskabet for regnskabsåret, der udløber efter afgiftstidspunktet, navnlig i tilfælde, hvor den afgiftspligtige begivenhed er indtruffet ganske kort tid forud for regnskabsårets udløb. Beregningen af kursen sker med anvendelse af de beregningsregler, herunder beregningsfaktorerne, som var kendt på afgiftstidspunktet, hvilket ved gaveoverdragelser vil sige beregningsreglerne for beregning af formueskattekursen pr. 1. januar i det kalenderår, hvori afgiftsplikten indtræder.

Ved værdiansættelsen tages der ikke hensyn til vedtægtsmæssige begrænsninger i aktiernes omsættelighed, idet den byrde, der består i, at aktierne skal tilbydes medaktionærer eller

selskabet til en vis kurs, modsvares af værdien af en tilsvarende ret til at erhverve til salg af udbudte aktier på tilsvarende vilkår. Såfremt en medaktionær, der ikke er lodtager i et bo, udnytter en forkøbs- eller køberet, må man dog acceptere salgssummen.

Ved værdiansættelsen tages der normalt heller ikke hensyn til, om de afgiftspligtige aktier er majoritets- eller minoritetsaktier. Der kan kun undtagelsesvis tages hensyn til en forringelse af selskabets økonomiske forhold i perioden fra udløbet af det regnskabsår, der skal anvendes ved kursberegningen, til det afgørende tidspunkt for skatte- og afgiftsberegningen. Parterne må eventuelt henvises til at lade aktierne vurdere efter reglerne i kildeskattelovens § 16, stk. 3 og 4, jf. punkt 17 i CIR 1982-185.

Skat beregner ikke længere formueskattekursen for unoterede aktie- og anpartsselskaber. Den hidtil gældende praksis for værdiansættelse af unoterede aktier og anparter ved arv og gave kan dog i princippet stadig finde anvendelse, uanset at kurslisten er afskaffet, jf. Den juridiske vejledning afsnit C.B.2.1.4.5.

Den hidtidige praksis kan findes i ligningsvejledningen for 1996 afsnit A.H.3.1.1 og vil i de efterfølgende afsnit blive beskrevet

4.3.1.1. **Indtjeningsevnen**

Herved forstås et gennemsnit af selskabets driftsresultat - over- eller underskud - i procent af aktiekapitalen i det regnskabsår, der danner grundlag for selskabets seneste skatteansættelse, samt i de to foregående år.

Som driftsresultat anvendes selskabets skattepligtige indkomst inden evt. fradrag for skattemæssigt underskud fra tidligere år, men med tillæg af evt. skattefrit udbytte. Det herefter fremkomne beløb formindskes med det indkomstskattebeløb, der kan beregnes af denne indkomst. Indtjeningsevnen ansættes ikke lavere end 0.

4.3.1.2. **Udbytte**

Det deklarerede udbytte. Der anvendes den udbytteprocent, som er vedtaget som deklareret udbytte for det regnskabsår, som danner grundlag for selskabets seneste skatteansættelse.

4.3.1.3. **Indre værdi**

Ved aktiernes indre værdi forstås selskabets samlede formue (egenkapital) i procent af aktiekapitalen. Formuen opgøres efter de skattemæssige regler på grundlag af selskabets statusopgørelse ved udgangen af det regnskabsår, som benyttes ved selskabets seneste skatteansættelse forud for beregningen af værdien af aktierne eller anparterne.

Ved beregningen af den indre værdi foretages fradrag for de på statustidspunktet endnu ikke forfaldne beløb, der medgår til betaling af udbytte for selskabets senest afsluttede regnskabsår, samt for selskabsskatter, som er eller kan forventes pålygnet selskabet for tiden forud for opgørelsesdagen.

4.3.1.4. **Beregning af aktiernes eller anparternes værdi**

A. Den almindelige beregningsregel

Værdien beregnes som gennemsnittet af 1) indtjeningsevnen kapitaliseret med 11,0 og 2) udbytteprocenten kapitaliseret med 78 og 3) 80 pct. af den indre værdi.

B. Hovedaktionærselskaber

Såfremt over halvdelen af de stemmeberettigede aktier i et selskab (hvorved forstås over halvdelen af aktiernes stemmевærdi) ejes af en enkelt aktionær, af en person og dennes nærmeste familie (ægtefælle og mindreårige børn), af et andet selskab, en koncern eller lignende, beregnes værdien som et gennemsnit af 1) indtjeningsevnen kapitaliseret med 11,0 og 2) 80 pct. af den indre værdi.

C. Den "modificerede" regel

I tilfælde, hvor en værdi, der er beregnet efter reglen under A eller B, overstiger den fulde indre værdi, foretages der en ny beregning, forudsat at indtjeningsevnen er større end 10 pct.

Ved denne beregning kapitaliseres indtjeningsevnen således: De første 10 pct. af indtjeningsevnen kapitaliseres med 11,0 og den overskydende del med 5,5. Der anvendes den

således beregnede værdi, hvis den fortsat er større end den indre værdi, ellers anvendes den indre værdi.

D. Ejendomsselskaber

Værdien af aktierne for disse selskaber foretages efter den under A, B eller C anførte regel, men værdien kan dog ikke blive lavere end 90 pct. af den indre værdi.

E. "90 pct.-selskaber"

Ved beregningen af værdien for følgende selskaber bortses der fra indtjeningsevne og deklareret udbytte. Værdien sættes til 90 pct. af den indre værdi. Dette gælder:

1) Selskaber, der er trådt i likvidation, 2) selskaber, hvis virksomhed hovedsagelig består i at eje aktier i et eller flere andre selskaber i et sådant omfang, at disses virksomhed kan kontrolleres af det aktieejende selskab og hvis indtægt væsentligst består i udbytte fra andre selskaber (holdingselskaber), 3) selskaber, hvis aktier hovedsagelig består i bankindestående, værdipapirer o.l., når indtægterne fortrinsvis hidrører fra afkastet af aktiverne.

F. Datterselskaber

Når alle aktier i et selskab (datterselskabet) ejes af et andet selskab (moderselskabet), medregnes datterselskabsaktierne ved opgørelse af moderselskabets egenkapital normalt til en værdi svarende til datterselskabets egenkapital, opgjort på grundlag af status nærmest forud for eller samtidig med moderselskabets status. I tilfælde hvor kursen på moderselskabets aktier beregnes til 90 pct. af den indre værdi efter reglen under pkt. E, medregnes datterselskabsaktierne dog i moderselskabets egenkapital til en værdi, beregnet efter reglerne under pkt. B-E.

G. Nystiftede selskaber

Hertil hører selskaber, hvis første regnskabsår udløber på et sådant tidspunkt, at selskabet ikke har været pligtigt at indsende den første selvangivelse, inden beregningen af værdien foretages. Værdien af aktierne i disse selskaber sættes til kurs pari.

H. Fælles regler

Hvis det er oplyst, at et selskabs aktiekapital er udvidet med fondsaktier eller ved indbetaling efter udløbet af det regnskabsår, som anvendes ved beregningen af aktiernes eller anparternes værdi, beregnes værdien til det beløb, som aktiekapitalens kursværdi før udvidelsen og den ved udvidelsen tilførte kapital udefra udgør i procent af aktiekapital efter udvidelsen.

Hvor særlige forhold foreligger, kan de anførte beregningsregler fraviges.

Kapitaliseringsfaktorerne angivet i ovenstående kan aflæses i SKM2010.849.SKAT.

4.3.2. **Værdiansættelse ved TSS CIR 2000-9**

Hvis der findes en handelsværdi for de unoterede aktier, skal denne anvendes tilsvarende i CIR 1982-185. I de fleste unoterede selskaber kendes handelsværdien ikke, da aktierne eller anparterne aldrig har været handlet. TSS CIR 2000-9 har derfor følgende hjælperegul til fastsættelse af handelsværdien af aktierne eller anparterne.

4.3.2.1. **Hjælperegul ved TSS CIR 2000-9**

Udgangspunktet er, at aktiernes værdi beregnes som summen af værdierne af de enkelte aktivposter i selskabet minus de respektive gældsposter i selskabet. Den således opgjorte værdi tillægges værdien af goodwill. Der anvendes således et substansprincip.

Opgørelsen foretages på grundlag af selskabets indre værdi ifølge seneste aflagte årsregnskab, idet følgende regnskabsmæssige poster korrigeres således:

Fast ejendom

Den regnskabsmæssige post for ejendomme erstattes med den seneste kendte offentlige ejendomsvurdering. Eventuelle ombygningsudgifter tillægges dog, såfremt disse udgifter ikke er indeholdt i ejendomsvurderingen. Udenlandske ejendomme medtages til den bogførte værdi.

Associerede selskaber

Beholdninger af unoterede aktier/anpartar i associerede selskaber og i tilknyttede virksomheder medtages til værdien opgjort efter hjælpereglen, når handelsværdien i øvrigt er ukendt.

Begreberne associerede selskaber og tilknyttede virksomheder defineres i overensstemmelse med lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab mv.

Goodwill og andre immaterielle aktiver

Vedrørende fastsættelse af goodwill henvises til de retningslinjer, der fremgår af TSS CIR 2000-10. Se afsnit 4.3.1 for gennemgangen af dette cirkulære. I selskaber tages der dog ikke højde for driftsherreløn. Det er kun i personligt ejede virksomheder.

Udskudt skat

Beregnet udskudt skat (netto) medtages og reguleres under hensyntagen til ovennævnte korrektioner. Negativ udskudt skat kan medtages, dog kun til en værdi under pari.

Andre forhold

En eventuel bogført værdi af egne aktier medtages ikke i beregningen af den indre værdi. Ved beregning af kursen reduceres den nominelle aktiekapital med den andel, som de egne aktier repræsenterer.

Det resultat, der følger af hjælpereglens anvendelse, vil kunne fraviges i sin helhed eller for så vidt angår enkeltposter, når det må anses for relevant og væsentligt for at finde et egnet udtryk for værdien af de overdragne aktier.

4.3.3. Sammenholdelse af de 2 værdiansættelsesmetoder

I enkelte tilfælde vil cirkulære nr. 45 give en lavere værdi end CIR 1982-185. Det kan derfor være fornuftigt at beregne værdien ud fra begge metoder. Det vil hovedsageligt have betydning for selskaber omfattet af punkt D og E ved fastsættelse af skattekursen i CIR 1982-185, da den indre værdi som minimum skal udgøre 90 % af den indre værdi.

Nedenstående eksempel med et ejendomsselskab viser, at TSS CIR 2000-9 giver en lavere værdi af de unoterede aktier en CIR 1982-185.

Værdiansættelse CIR 1982-185

Ejendomselskab	2010		
Aktiver			Ejendomsvurdering
Ejendom	2.000.000		4.000.000
Passiver			
Egenkapital			
Anpartskapital	125.000		
Overført resultat	875.000		
Egenkapital i alt	1.000.000		
Prioritetsgæld	1.000.000		
Resultatopgørelse	2010	2009	2008
Årets skattemæssige resultat	0	0	0
			Skattemæssig værdi
Indre værdi			
Ejendom	4.000.000		
Prioritetsgæld	-1.000.000		
Indre værdi	3.000.000		
90 % af indre værdi	2.700.000		
Indre værdi	2.160		
Indtjeningsevne			
Indtjeningsevne * kapitaliseringsfaktoren 11	0		
Skattekurs = (indtjeningsevne + indre værdi)/2	0		
Jf. punkt D - minimum 90% af indre værdi	2.160		

Værdiansættelse TSS CIR 2000-9

Indre værdi - egenkapital	1.000.000
Korrektioner	
Ejendom	2.000.000
Goodwill	0
Udskudt skat	<u>-500.000</u>
Indre værdi i alt	2.500.000
Skattekurs	2.000

Resultatet i ovenstående eksempel passer godt overens med afgørelsen i SKM2004.104.LR, som omhandler samme problemstilling. På baggrund af denne afgørelse er der åbnet op for, at succession generelt kan anvendes enten CIR 1982-185 eller TSS CIR 2000-9 til værdiansættelse af de unoterede aktier. Den værdiansættelsesmetode der giver den laveste kurs kan anvendes som grundlag for successionen.

4.4. Passivpost

I det omfang en efterlevende ægtefælle, arving eller legatar indtræder i et dødsbos skattemæssige stilling efter dødsboskatteloven § 36 med hensyn til et aktiv, hvortil der er knyttet et eventuelt fremtidigt skattetilsvær, skal der i boopgørelsen beregnes en passivpost til udligning af skattetilsværet. Passivposten fratrækkes ved opgørelsen af den afgiftspligtige arvebeholdning, jf. Boafgiftsloven (BAL) § 13 a stk. 1

Passivposten udgør 30 pct. af den efter stk. 2 beregnede fortjeneste, der ikke ville være aktieindkomst. Passivposten af den efter stk. 2 beregnede fortjeneste, der ville være aktieindkomst, udgør 22 pct., jf. BAL § 13 A stk. 3. Passivposten har været uændret siden før 2002 for andre aktiver, mens passivposten vedrørende aktier var hævet fra 20 % til 22 % i 2007 ved lov nr. 532 af 6.6.2007.

Satserne for passivposterne er opgjort ud fra en forudsætning, om at beskatningen udskydes i 20-30 år. PWC fremlagde i deres bemærkning til lovforslaget L 194 i 2001-02 omkring fastsættelsen af passivposten, at en tidshorisont på 5-8 år ville være med til at lette

generationsskifte til familie og nære medarbejde. PWC argumenterer, at det er den tidshorisont en investor anvender til at vurdere om investeringen i en given virksomhed er hensigtsmæssigt. Det ville efter deres beregning give en passivpost på andre aktiver på 48 % og for unoterede aktier på 32,5 % med en diskonteringsfaktor på 6 % og en tidshorisont på 7 år ¹¹.

Hvis vi laver samme beregning i dag, hvor kapitalafkastsatsen er på 2 %, dvs. renten efter skat og marginalskatteprocenten for positiv kapitalindkomst er 50,2 % i 2011. Der tilbage diskonteres derfor med en rente på 3,98 %, dvs. renten før skat. Marginalskatteprocenten anvendes for positiv kapitalindkomst, da passivposten bliver indløst i forbindelse med en avance ved salg af enten en personlig ejet virksomhed eller et selskab. Det giver følgende passivpost ved forskellige tidshorisonter, beregninger kan ses i bilag 11.

Aktiv	Nuværende passivpost	Tidshorisont 7 år	Tidshorisont 30 år	Marginalskatte- procent anvendt
Unoterede aktier	22 %	37 %	28 %	42,0 %
Andre aktiver	30 %	49 %	37 %	56,1 %

Passivposten har ikke fuldt med udviklingen af renten i samfundet, da den har været uændret i så lang en årrække. Med en lang tidshorisont på 30 år burde passivposten ligge på 28 % for unoterede aktier og 37 % for andre aktiver, ud fra en rente efter skat på 2 %.

4.4.1. Værdiansættelse af passivposten og den udskudte skat

På baggrund af afgørelse SKM2008.876.LSR har der været tvivl, om der kunne gives nedslag for den aftalemæssigt beregnede/opgjorte udskudte skat, samt for den objektive beregnede passivpost. Afgørelsen omhandlede succession af en vognmandsforretning. Skulle værdiansættelsen af aktiverne i vognmandsforretningen fastsættes under hensyn til den skatteforpligtigelse, som erhververen overtager som en følge af, at erhververen indtræder i overdragernes skattemæssige stilling. I beregningen af den udskudte skat var der i vognmandsforretningen tilsvarende taget højde for skatteforpligtigelsen, der var forbundet

¹¹ Price Waterhouse Coopers: Bemærkninger til Lovforslag L 194, 18. april 2002, s. 3-5.

med det opsparede overskud. Til dette fandt landskatteretten, at der skulle tages højde for skatteforpligtigelsen, men at den ikke kunne fastsættes til kurs pari.

Som følge af afgørelsen har Skat udsendt et styresignal i SKM2011.406.SKAT, som fastsætter at overdragelser efter den 15. juni 2011 ikke længere har mulighed for at opnå dobbelt fradrag for skatteforpligtigelsen.

Følgende er herefter gældende: Ved værdiansættelse af aktiver, der overdrages med skattemæssig succession i levende live, tages der i overensstemmelse med landskatterettens kendelse udgangspunkt i handelsværdien, som kan nedsættes med udskudt skat efter Kildeskattelovens § 33 C. Parterne i en successionsoverdragelse kan således i overensstemmelse med landsskatteretskendelsen aftale et prisnedslag til kompensation for den udskudte skat.

Hvis overdragelsen gennemføres som gave, skal det gaveafgifts- eller indkomstskattepligtige beløb opgøres således, at der tages hensyn til en eventuel udskudt skat efter Kildeskattelovens § 33 C. Skatteyder har krav på det største af de nedslag, der kan beregnes med udgangspunkt i henholdsvis Kildeskattelovens § 33 C og § 33 D (passivposten).

Tilsvarende gælder ved succession efter dødsboskatteloven § 36 og boafgiftsloven § 13 A.

Der er ikke fastsat regler for værdiansættelse af den udskudte skatteforpligtigelse, men ifølge SKM2008.876.LSR skal skatteforpligtigelsen kursfastsættes således,

- at overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel,
- at en kursfastsættelse til pari ikke vil afspejle skatteforpligtigelsens handelsværdi, og
- at kursen må antages at ligge under kurs 100.

Parterne skal derfor i overdragelsesaftalen kursfastsætte skatteforpligtigelsen, som er undergivet Skats prøvelse.

Der er givet 3 eksempler i SKM2011.406.SKAT. Jeg har medtaget et eksempel for at underbygge ovenstående.

Virksomheden overdrages som gave, og parterne kursfastsætter den udskudte skat på 250.000 kr. til kurs 80 eller til 200.000 kr.

Eventualskat og passivpost efter henholdsvis Kildeskattelovens § 33 C og § 33 D:

	Kildeskattelovens § 33 C	Kildeskattelovens § 33 D
	Kr.	Kr.
Handelsværdi	1.000.000	1.000.000
Gæld	500.000	500.000
Kursværdi udskudt skat	200.000	150.000
Passivpost		
Gave	300.000	350.000

I eksemplet har parterne krav på et nedslag på 200.000 kr. med udgangspunkt i Kildeskattelovens § 33 C. Kravet om et nedslag på 150.000 kr. efter Kildeskattelovens § 33 D er hermed også opfyldt, idet dette beløb kan rummes i det nedslag, der er beregnet med udgangspunkt i kildeskattelovens § 33 C.

Styresignalet siger som sagt ikke noget omkring, hvordan kursen på den udskudte skat skal fastsættes, eller om det er muligt at fastsætte forskellige kurser på delelementer af den udskudte skat. Jeg har opstillet 2 eksempler, hvor den ene vedrører en overdragelse med succession af en ejendom, og det andet er overdragelse af unoterede aktier i et selskab. I ejendommen er der genvundne afskrivninger på 500.000 kr. og en ejendomsavance på 500.000 kr. Den udskudte skat beregnes ud fra, at ejendomsavance beskattes som kapitalindkomst, og genvundne afskrivninger er personlig indkomst.

Overdragelse med succession ejendom

Kostpris	500.000		
Foretaget afskrivninger	500.000		
Vurdering af ejendom	1.000.000		
Genvundne afskrivninger	500.000		Personlig indkomst
Ejendomsavance	500.000		Kapitalindkomst
Marginalskatteprocenter			
Personlig indkomst - topskat	56,1%		
Kapitalindkomst - topskat	50,2%		
Udskudt skat		Kurs	Skatteværdi
Genvundne afskrivninger	280.500	54,0	151.470
Ejendomsavance	251.000	60,0	150.600
	<u>531.500</u>	57,0	302.955
Passivpost ved udlæg med succession 30%	300.000		
Passivpost fordelt	150.000		

Overdragelse af aktier med succession

Kostpris	500.000		
Vurdering af aktierne	1.500.000		
Avance	1.000.000		
 		Kurs	skatteværdi
Udskudt skat - 42%	420.000	53,0	222.600
Passivpost - aktieindkomst 22%	220.000		

Hvis vi på baggrund af ovenstående beregninger af skatten, skal beregne til hvilken skatteværdi den udskudte skat skal fastsættes for at den udskudte skat med fordel kan anvendes frem for passivposten. Hvis vi anvender en kurs på 54 på den udskudte skat vedrørende genvundne afskrivninger giver det en skatteværdi på kr. 151.470, som ligger over passivposten på kr. 150.000. Tilsvarende for ejendomsavance skal vi anvende en kurs 60 for at få en skatteværdi der overstige passivposten. Det er under den forudsætning, at det er muligt at fastsætte kursen separat for de givne gevinster. Hvis den udskudte skat skal kursfastsættes samlet, skal det minimum være til kurs 57 for at skatteværdien af den udskudte skat samlet set er at foretrække frem for passivposten.

For unoterede aktier skal vi anvende en kurs 53 på den udskudte skat for at få en skatteværdi der overstiger passivposten.

I eksemplet er der anvendt gældende marginalbeskatningssatser for 2011.

Skats styresignal har i et af deres eksempler en kurs på 80 og i 2 af de andre eksemplar en kurs på 40 på den udskudte skat. Der er ikke givet nogen begrundelse for kursfastsættelsen. Da det oftest er i overdragerens interesse at få den laveste værdi for virksomheden eller aktierne, vil de ønske at sætte kursværdien på den udskudte skat så højt så muligt.

Hvilke forhold spiller ind i værdiansættelsen af den udskudte skat for virksomheden?

Kan vi anvende en tidshorisont på 5-8 år for værdiansættelsen af den udskudte skat, må vi kunne kursfastsætte denne over kurs 57 for aktiver og kurs 53 for unoterede aktiver, da disse kurser er baseret på en tidshorisont, der følger passivposten, dvs. over 30 år.

Hvis vi ser på en fordring med forrentning, der svarer til kapitalafkastsatsen i 2011 på 2 % før skat, vil kursen på den udskudte skat blive på 65,68 med en løbetid på 30 år. For beregning se bilag 11. Med en kortere løbetid på 20 år giver det en kurs på 73,04. Begge kurser overstiger langt minimumskursen for, at den udskudte skat kan foretrækkes frem for passivposten. Hvilket stemmer fint overens med, at passivposten ikke har fulgt med tiden som beskrevet i foregående afsnit.

Kapitalafkastsatse antages at afspejle renteniveauet i samfundet i 2011.

Har typen af virksomheden betydning for kursfastsættelsen af den udskudte skat?

Der er tale om en produktionsvirksomhed med hertil hørende ejendom og produktionsmateriel. Der kan ikke forventes den helt store aktivitet omkring køb og salg af hverken ejendommen eller produktionsmaterialet. På denne baggrund må kursen på den udskudte skat sættes lavt, da avancerne på ejendommen og driftsmateriel ikke forventes realiseret, med mindre hele virksomheden sælges. Her må være tale om en lang tidshorisont på 30 år, og sammenlignet med en fordring på 2 % før skat giver det en kurs på den udskudte på 65,68. Se bilag 11.

Er der derimod tale om en vognmandsvirksomhed, hvor bilerne udskiftes med kortere mellemrum, og der herved sker en reduktion af saldo værdien, hver gang en bil sælges, må dette medføre en høj kurs på den udskudte skat. Hvis vi antager, at der er en tidshorisont på 7 år, før alle bilerne er udskiftet og en rente på fordringen på 2 %, giver det en kurs på 88,11 for den udskudte skat. Se bilag 11.

Hvilken effekt vil værdiansættelsen af den udskudte skat have for selskaber, der i 2011 ikke er omfattet af pengetanksreglen, men som følge af regeringens lovforslag om nedsættelse af finansielle aktiver til 25 % vil blive omfattet. Det betyder, at generationsskiftet i 2011 ikke kan videreføres med skattemæssig succession i fremtiden. Dvs. at alle avancer vil komme til beskatning for modtageren af virksomheden ved salg eller overdragelse til anden familie. Tidshorisonten må derfor kunne sættes til 7 år, som svarer til de skattemæssige afskrivninger på goodwill, og med en rente på 2 % på en tilsvarende fordring efter skat, giver det en kurs på den udskudte skat på 88,11. Se bilag 11.

Ovenstående forhold må antages at blive besvaret i den kommende tid, med anmodning om bindende svar fra Skat omkring værdiansættelsen af den udskudte skat.

4.5. Afgørelser vedrørende værdiansættelse

4.5.1. SKM2004.104.LR

Sagen omhandlede et forestående generationsskifte i mellem far og søn af faderens aktieselskab. I forbindelse med værdiansættelsen af selskabet ønskede de at anvende hjælpereglen i CIR nr. 45 af 28/3 2000 frem for formueskattekursen fremkommet efter CIR nr. 185 af 17/11 1982. Grunden til, at de ønskede dette, var at værdiansættelse efter CIR nr. 45 gav en skattekurs på 80 mod en skattekurs på 325 efter CIR nr. 185.

Styrelsen fandt, at forespørger havde et retskrav på at kunne anvende formueskattekursen, men at beregning efter CIR nr. 45 ligeledes er muligt. Styrelsen fandt derfor, at CIR nr. 45 kunne anvendes, men fandt skattekursen til at være 120 som følge af de seneste 3 årsregnskaber samt en af styrelsen foretaget ejendomsvurdering.

På baggrund af denne afgørelse kan det konkluderes, at det står dødsboet frit for at vælge i mellem formueskattekursen eller skattekursen ifølge CIR nr. 45 til værdiansættelse af de unoterede aktier. Dødsboet kan vælge den kurs, der opfylder dødsboets interesser bedst muligt.

4.5.2. **SKM2009.698.LSR**

Sagen omhandlede en gaveoverdragelse på 15 % af anpartskapitalen i et holdingselskab med 2 datterselskaber. Overdragelse skulle ske ved, at køber blev godskrevet passivpost på 20 % af sælgers skattepligtige avance og resten ved uforrentet anfordringsgældsbrev.

Problemstillingen i sagen var, at der i opgørelsen af skattekursen i datterselskaberne gives fradrag for skyldigt udbytte, men at det forventede udbytte ikke var indregnet i skattekursen for moderselskabet. Det giver en asymmetri i kursberegningen i kraft af fradrag for endnu ikke udloddede udbytter og den manglende mulighed for aktivering af samme beløb andet sted i koncernen. Skat mente, at det forventede udbytte skulle indregnes i indre værdi i moderselskabet.

Landsskatterettens afgørelse var, at når værdiansættelsen af det modtagende moderselskab ikke ændres ved datterselskaberne udlodninger, må de forventede udbytter som følge heraf medregnes ved beregning af indre værdi af selskabet. Baggrunden for kendelsen ligger i formuleringen som beskrevet i afsnit 4.4.1 første afsnit og i afsnit 4.4.1.3 andet afsnit. Landskatteretten giver Skat medhold.

Konsekvensen af denne afgørelse er, at forventede udbytter altid skal medregnes i moderselskabet, hvis der er givet fradrag i værdiansættelsen for selv samme udbytter i dattervirksomheden.

4.5.3. **SKM2008.596.LSR**

Sagen omhandlede overdragelse af anparter i et holdingselskab fra far til søn. Overdragelsen skulle ske med skattemæssig succession, hvorefter formueskattekursen blev beregnet.

Overdragelsesaftalen var dateret den 6. marts 2006 og datterselskabsaktierne i C A/S var værdiansat til 8.550.000 kr. ud fra skattekursen. Den 15. marts 2006 solgte holdingselskabet aktier i C A/S for et beløb på 34.280.000 kr. Skat ønskede at anvende salgskursen for anparterne i stedet for formueskattekursen.

Landskatteretten afgørelse er baseret på den omtalte formulering i afsnit 4.4.1 første afsnit samt i ligningsvejledningen fra 2006 afsnit S.G.2.4.6.2, at værdien af unoterede aktier og anparter fastsættes til handelsværdien. Kendes handelsværdien ikke, f.eks. fordi aktierne ikke har været omsat, eller fordi de stedfundne omstændigheder ikke anses for at være egnet som grundlag for skønnet over handelsværdien, kan vurdering foretages med udgangspunkt i den følgende hjælperegulering:

Hovedregel i CIR nr. 185 er, at i de tilfælde, hvor der ikke kan skaffes oplysninger om handelsværdien, kan formueskattekursen anvendes.

På dette grundlag må handelsværdien af aktierne i C A/S indgå ved kursfastsættelsen af aktierne i Holdingselskabet. Der er ved afgørelsen lagt vægt på, at handelsværdien af aktierne i C A/S måtte være kendt, da overdragelsesaftalen i mellem far og søn, vedrørende anparterne i holdingselskabet, blev indgået.

Konsekvensen af denne afgørelse er, at hvis der i forbindelse med en udlodning af aktier fra et dødsbo sker et efterfølgende salg af disse aktier til 3. mand indenfor en kort periode, skal handelsværdi anvendes frem for formueskattekursen.

4.6. Værdiansættelse ved afståelse til uafhængig 3. mand

Værdiansættelse ved afståelse til uafhængig 3. mand er ikke reguleret af cirkulære eller anden form for lovgivning. Her er prisen som 3. mand ønsker at betale markedsprisen for aktivet, så længe køber og sælger har modsatrettede interesser.

Men for at kunne sælge et aktiv er det en god ide at vide, hvad det er værd. Der er derfor forskellige metoder, der kan anvendes til at værdiansætte en virksomhed. Den ene er beskrevet i afsnit 3.4.2 nemlig cirkulære nr. 45 af 28/3 2000. En anden metode er discounted

cash flow. Denne metode er baseret på budgetter frem for historiske data og skulle derfor give en mere korrekt værdi af virksomheden, hvis budgetterne er realistiske.

4.7.Delkonklusion

Værdiansættelsen af en virksomhed skal som udgangspunkt ske til handelsværdi, men denne er ikke altid tilgængelig for hverken den personligt ejede virksomhed eller de unoterede aktier i et anparts- eller aktieselskab. Der er derfor fastsat en klar praksis igennem cirkulære og ligningsvejledningen.

Der er tilsvarende stor forskel på, om det er en personligt ejet virksomhed, der skal værdiansættes, eller om det er aktierne eller anparterne i et selskab, der skal værdiansættes. Hvis det er aktierne eller anparterne, der skal værdiansættes, kan formueskattekursen anvendes. Mens alle aktiver og passiver skal værdiansættes i den personligt ejede virksomhed.

Til forskel for værdiansættelse ved succession i levende live kan værdiansættelse ske efter CIR 1982-185 af 17. november 1982, selvom der er tale om succession til en nær medarbejder. Det åbner op for, at hvis man ønsker, at en nær medarbejder skal succedere er det muligt at opnå en lavere værdi igennem værdiansættelse i dødsboet frem for i levende live, hvor TSS cirkulære 2000-9 skal anvendes.

Der er dog tilfælde, hvor TSS CIR 2000-9 er at foretrække frem for CIR 1982-185, og det er for eksempel ved ejendomsselskaber. Det er dog muligt for dødsboet at anvende TSS CIR 2000-9, hvis det ønskes. Det er fastsat i afgørelsen SKM2004.104.LR.

Værdiansættelse af den udskudte skat, der opstår i forbindelse med en skattemæssig succession, har siden afgørelse SKM2008.876.LSR været uklar. Det har ikke været klart, om der kunne opnås fradrag i værdiansættelsen for den udskudte skat og herefter i beregningen af gaveafgift gives fradrag for passivposten. Skat har med deres styresignal i 2011 gjort det klart, at der kun gives fradrag for enten den udskudte skat eller passivposten. Styresignal klarlægger dog ikke, til hvilken kurs den udskudte skat kan fastsættes, og det må derfor

forventes, at der i kommende tid blive anmodet om en del bindende svar omkring kursfastsættelsen, så praksis vil blive slået fast.

Ved en kursfastsættelse af den udskudte skat på en kurs over 57 ved udlodning af den personligt ejede virksomhed vil den udskudte skat være at foretrække frem for passivposten. Tilsvarende ved en kurs over 53 vil den udskudte skat være at foretrække, hvis der er tale om udlodning af unoterede aktier. Det vil få den betydning, at der opnås en lavere værdiansættelse af virksomheden eller de unoterede aktier. Ved at sammenligne kursen på den udskudte skat med en fordring på 2 % før skat, som svarer til kapitalafkastsatsen, vil vi selv med en løbetid på 30 år få en kurs over 57, nærmere bestemt 65 på den udskudte skat. Det er derfor blevet billigere for modtageren at overtage virksomheden med skattemæssig succession. Såfremt alle arvinger kan blive enige om denne værdiansættelse, og at Skat godtager kursfastsættelsen af den udskudte skat.

5. PRAKTISK DEL

5.1. Indledning

Formålet med den praktiske del af opgaven er at klarlægge, hvordan et ikke planlagt generationsskifte fortages ud fra en konkret situation, samt konsekvensen for boopgørelsen ved, at der kan gives fradrag for en kursværdi af den udskudte skat, jf. Skat styresignal fra 2011.

Den praktiske del er opbygget på følgende måde:

Introduktion af case-virksomheden, ejeren og dennes familie.

Udlodning af den personligt ejede virksomhed med skattemæssig succession. Her er der fokus på værdiansættelse af virksomheden, samt skattemæssige konsekvenser for boet og for modtageren af virksomheden.

Udlodning af unoterede aktier med skattemæssig succession. Her er det samme fokus som ved udlodning af den personligt ejede virksomhed.

5.2.Præsentation af case-virksomheden

Anders Andersen stiftede virksomheden Konsulent og Foredrag i 1990, efter mange års erfaring som konsulent i et større firma, og har i den forbindelse sideløbende haft et mindre firma der, leverede coaching-ydelser.

Virksomheden beskæftiger sig med selvhjælpskurser/coaching og udgiver litteratur om emnet. Der drives en ejendom, hvor der afholdes kurser, hvor kursisterne kan overnatte. Der er i 2010 opført et trykkeri med tilhørende lager. Virksomheden lejer udover ovenstående ejendom, lokaler til at afholde kurser.

Der er i 2010 6 fastansatte, og man er i øjeblikket i gang med at udvide aktiviteten.

Virksomheden har et godt image og bliver brugt både af det offentlige og private virksomheder. Virksomheden får derfor nye kunder, som afspejles på bundlinjen, der i 2010 gav et rekordoverskud.

5.3.Personlige oplysninger om Anders Andersen

Anders Andersen afdør ved døden 1.7.2010 i en alder af 62 år. Anders Andersen var gift på dødsdagen og har 2 børn, hvoraf den ene har været ansat i virksomheden Konsulent og Foredrag og har kompetencerne til at videreføre virksomheden.

Til Anders Andersen og hans kones formue hører et hus i Roskilde, der ved seneste offentlige ejendomsvurdering var sat til 4,2 mio. kr. Parret havde derudover et sommerhus vurderet til 1,2 mio. kr. Anders Andersen havde en pensionsopsparing på 5,5 mio. kr., hvor hans kone er begunstiget, og hans kone havde en pensionsopsparing på 1,2 mio. kr. Dette betyder, at der ved skifte af dødsboet er mulighed for, at sønnen overtager virksomheden, så denne ikke skal sælges til 3. mand.

Det var meningen, at sønnen skulle overtage virksomheden ved generationsskifte, men Anders Andersen var ikke klar til at gå på pension, så det blev aldrig gjort.

Der er ikke udarbejdet testamente og der er ingen øvrige livsarvinger ud over ægtefællen og de 2 sønner. Den efterlevende ægtefælle ønsker som udgangspunkt ikke at sidde i uskiftet bo, da hun ønsker at den ene søn skal overtage virksomheden, hvis det er muligt ved at skifte med børnene. Der er ikke oprettet ægtepagt med særeje for nogen af ægtefællerne. Skæringsdagen for Boet er 31.12.2010. Anders Andersen har indtil dødsdagen betalt 250.000 kr. i skat.

5.4.Konsulent og Foredrag

Behandling af generationsskifte med skattemæssig succession i dødsboet sker ud fra en personligt ejet virksomhed og et mindre selskab. Virksomheden Konsulent og Foredrag betragtes derfor ud fra følgende 2 perspektiver:

5.4.1. Konsulent og Foredrag som personlig ejet virksomhed

Konsulent og foredrag drives som en personlig ejet virksomhed, der beskatningsmæssigt er underlagt reglerne i virksomhedsskatteloven. Det var den mest fordelagtige ordning af drive virksomheden efter, da Anders Andersen får fuldt fradrag for renteudgifter i virksomhedsordningen samt har mulighed for at opspare en del af overskuddet i virksomheden til lavere beskatning. På denne måde kan Anders Andersen få en stabil indtjening over årene, selvom virksomhedsresultatet ikke er stabilt.

Årsrapporten aflægges efter årsregnskabslovens regnskabsklasse A, og regnskabsåret følger kalenderåret. Anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse og balance for årene 2008 til 2010 er vedlagt som bilag 2.

5.4.2. Konsulent og Foredrag i selskabsform

I forbindelse med at virksomheden Konsulent og Foredrag fik flere og flere kunder og forøget aktivitet ønskede Anders Andersen at omdanne virksomheden til et selskab. Hovedårsagen til dette var, at han ønskede mindre hæftelse, hvis der skulle komme nogle erstatningskrav mod virksomheden.

Han omdannede derfor virksomheden med en skattefri virksomhedsomdannelse i år 2000.

Årsrapporten aflægges efter årsregnskabslovens regnskabsklasse B, og regnskabsåret følger kalenderåret. Anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse og balance for årene 2008 til 2010 er vedlagt som bilag 3.

6. UDLODNING AF EN PERSONLIGT EJET VIRKSOMHED MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION

6.1. Indledning

Problemstillingen ved et ikke planlagt generationsskifte er muligheden for, at en livsarving ikke kan overtage virksomheden, da virksomheden højst sandsynlig ikke kan indeholdes i livsarvingen tvangsarv. Det betyder, at livsarvingen skal kunne finansiere den del af virksomheden, der ligger udover tvangsarven. Et andet problem kan være, om der er likviditetsmæssig dækning i boet til betaling af en eventuel skyldig skat i boet samt boafgiften til arvingerne. Da den efterlevende ægtefælle gerne vil skifte med livsarvinger, hvis det er muligt for den ene søn at overtage virksomheder, er efterfølgende beregninger foretaget under forudsætning af boet skiftes.

I forbindelse med udlodning af en personligt ejet virksomhed med succession skal det indledningsvis klargøres om virksomheden kan udloddes med succession. Inden boet skal værdiansættes skal der udarbejdes en åbningsstatus for boet, hvor aktiver og passiver opgøres. Herefter skal boet opgøres, dvs. at virksomheden og øvrige aktiver og passiver i boet skal værdiansættes. Idet der er 2 sønner i den beskrevne case, vil det også spille ind, om den anden søn kan acceptere den værdiansættelse af virksomheden. Når boet er opgjort skal der tages højde for tvangsarv til den efterlevende ægtefælle og de 2 sønner.

Dette vil i de efterfølgende afsnit blive behandlet.

6.2. Betingelser for succession

Betingelserne for succession er beskrevet i afsnit 2.8.1 og afsnit 3.2. Det første vi skal afklare er, om modtageren af virksomheden er omfattet af personkredsen nævnt i DSKL § 37 stk. 1, og da det er sønnen til den afdøde, er dette punkt opfyldt.

Er der tale om en erhvervsvirksomhed? Der er tale om en erhvervsvirksomhed af flere grunde. En af dem er, at virksomheden opfylder reglerne i VSO for at anvende virksomhedsskatteordningen. Det antages endvidere, at sønnen opfylder betingelserne i VSO kapitel I med henblik på at succedere i det opsparede overskud.

Det vil være alle aktiver i virksomheden, som sønnen kan succedere i. Ejendommen er ikke udlejet, så denne kan også udloddes med succession. Tilsvarende er gældende for det opsparede overskud.

6.3.Åbningsstatus for boet

Inden der kan ske en værdiansættelse af aktiverne og passiverne i boet skal der laves en opgørelse over, hvilke aktiver og passiver der skal medtages i boet.

Da den afdøde og dennes ægtefælle havde fælleseje, tages alle aktiver og passiver med i boet. Dog undlades pensionerne, da den afdødes pension havde den efterlevende ægtefælle som begunstiget. Det giver følgende åbningsbalance for boet:

Værdi af erhvervsvirksomhed, egenkapital ultimo 2009	kr. 4.020.236
Værdi af fast ejendom	
Sommerhus	kr. 1.200.000
Parcelhus	<u>kr. 4.200.000</u>
Åbningsopgørelse i alt	kr. 9.420.236

Som det kan ses af ovenstående, er der ingen likvider i boet. Det betyder, at der skal ske et salg af en ejendom eller af erhvervsvirksomheden, for at der kan være dækning i boet til betaling af en eventuel skat samt boafgiften til arvingerne.

Idet den ene søn ønsker at overtage virksomheden med skattemæssig succession, og hans tvangsarv kun er 12,5 % af boet, skal der ske en finansiering af den del af virksomheden, der ligger ud over arven. Hvis ekstern finansiering er en mulighed, vil der komme likviditet ind i boet. Er det derimod ikke muligt med ekstern finansiering, og overdragelse sker med et

gældsbrief til boet, skal finansiering af betalingen af skatten ske på anden måde, som ved for eksempel salg af en ejendom. Mere om likviditetsproblematikken i afsnit 6.7.

Der skal herefter ske en værdiansættelse af aktiverne i boet samt en opgørelse af en eventuel skat samt boafgift i boet.

6.4. Værdiansættelse af virksomhed konsulent og foredrag

Regnskabsmaterialet, der ligger til grund for de foretagne beregninger, foreligger i bilagsform (bilag 2) og vil ikke indgå i opgaven, medmindre det er nødvendigt for forståelsen.

Værdiansættelse af aktiver og passiver sker ud fra afsnit 4.2, sammenholdt med anvendt regnskabspraksis i årsrapporten for 2010. Som beskrevet skal værdiansættelsen ske ud fra CIR 1982-185 samt beregning af goodwill, som sker ud fra CIR 2000-10. Levetiden for goodwill kan være svært at fastsætte, og for virksomheden Konsulent og Foredrag er den fastsat til 7 år, som svarer til den skattemæssige levetid, jf. Afskrivningsloven § 40 stk. 1. Renten er fastsat til 10 % og er sammensat af den gældende kapitalafkastsats på 2 %, jf. VSO § 9 plus 8 %. Det giver en kapitaliseringsfaktor på 2,70. Det giver en goodwill på 1,0 mio. kr., jf. bilag 4.

Ejendomme optages til 85 % af seneste offentlige vurdering, som var på 17,9 mio. kr. Det giver en værdi på ejendommen på 15,215 mio. kr.

Der sker ingen regulering på øvrige aktiver og passiver i henhold til årsrapporten fra 2010, og det giver en samlet værdi for virksomheden på 8.213.958 kr.

Værdiansættelsen af den udskudte skat er som beskrevet i afsnit 4.4 ikke helt ligetil. Af nedenstående fremgår opgørelse af den udskudte skat, samt hvordan værdien af virksomheden er fremkommet:

	Værdiansættelse		Skatte- mæssige avancer	Udskudt skat	Marginal- skatte- procent
	31.december 2010				
	Skat				
Goodwill	1.000.000	0	1.000.000	561.000	56,1%
Ejendom	15.215.000	13.287.707	1.927.293	928.955	48,2%
Genvundne afskrivninger			229.324	128.651	56,1%
Indretning af lejede lokaler	265.946	358.032	-92.086	-51.660	56,1%
Driftsmidler	609.868	687.877	-78.009	-43.763	56,1%
Varelager	80.090	80.090	0		
Debitorer	651.750	651.750	0		
Andre tilgodehavender	44.039	44.039	0		
Likvide beholdninger	1.423.191	1.423.191	0		
Prioritetslån	-9.228.229	-9.228.229	0		
Bankgæld	-788.099	-788.099	0		
Anden gæld	-1.059.599	-1.059.599	0		
I alt	-	-	2.986.522	1.523.183	

Værdiansættelse af
virksomheden

8.213.957

Opsparet overskud

4.063.278

Udskudt skat

2.279.499

56,1%

Betalt acontoskat

-1.170.928

Udskudt skat

1.108.571

Da sønnen succederer i farens skattemæssige anskaffelsessummer, må det antages, jf. skat styresignal fra 2011, at der i værdiansættelsen kan gives fradrag for den udskudte skat tilknyttet de skattemæssige avancer, dog ikke til kurs pari. Den samlede udskudte skat for optjente avancer giver 1.523.183 kr., og vi kursfastsætter den udskudte skat til kurs 80 under den forudsætning, at sønnen har tænkt sig at sælge virksomheden efter godt 13 år. For beregning af kursen se bilag 11. Kursværdien af den udskudte skat giver 1.218.546 kr.

Da sønnen ønsker at succederer i det opsparede overskud, skal den latente skat vedrørende det opsparede overskud indregnes i den udskudte skat, jf. SKM2008.876.LSR. Kursfastsættelse af den udskudte skat vedrørende det opsparede overskud burde ansættes separat fra den udskudte

skat tilknyttet oparbejdede avancer i virksomheden. Den udskudte skat vedrørende avance kan først blive realiseret i forbindelse med et salg, mens den udskudte skat, vedrørende det opsparede overskud, kan realiseres allerede i det år, hvor udlodningen med skattemæssig succession foretages. Da udlodning sker med vederlag, ønsker sønnen hurtigt at udtage midler fra virksomheden til at afdrage på finansieringen af vederlaget, så kursen på den udskudte skat fastsættes til 90, da tidshorizonten på det opsparede overskud sættes til 6 år. Se bilag 11 for beregningen af kursen.

Det giver en kursværdi på 997.714 kr., og det giver en samlet kursværdi af den udskudte skat på 2.216.260 kr.

Passivposten beregnet efter BAL § 13 A giver 907.956 kr. Dvs. 30 % af opgjorte avancer på 3.026.522 kr. Passivposten vedrørende det opsparede overskud opgøres med 15 % af 1.660.500 kr., og 16,5 % af 2.402.778 kr., jf. BAL § 13 A stk. 4. Det giver en passivpost på 645.533 kr. Den samlede passivpost udgør 1.553.489 kr. Der kan derfor med fordel modregnes kursværdi af den udskudte skat frem for at anvende passivposten.

Det giver en endelig værdiansættelse af virksomheden på 5.997.698 kr., når den udskudte skat er fratrukket. Da den udskudte skat træder i stedet for passivposten, jf. Skat styresignal fra 2011, skal denne beregnes i boopgørelsen ifølge BAL § 13 A stk. 1 og skal ligeledes fradrages i boopgørelsen.

Formuleringen i styresignalet afsnit 5 A siger, at parterne i successionsoverdragelse således, i overensstemmelse med landskatteretskendelsen SMK2008.876.LSR, kan aftale et prisnedslag til kompensation for den udskudte skat. Prisnedslaget må derfor modregnes i boet, da det også er boet, der sparer skatten ved, at virksomheden overdrages med skattemæssig succession frem for salg, hvor den latente skat ville blive aktuel skat i boet. Det er derfor værdiansættelsen på 5.997.698 kr., der anvendes i boopgørelsen.

Boet kan dog med fordel anmode skat om et bindende svar omkring kursfastsættelse af den udskudte skat, inden der sker en bodeling. Hvis boet ikke anmoder om et bindende svar og Skat ikke accepterer kursfastsættelsen af den udskudte skat, skal boet genoptages, hvilket ikke er i nogens interesse.

En anden problemstilling omkring værdiansættelse af virksomheden er forholdet omkring den anden søn, kan han acceptere denne. Den lave værdiansættelse påvirker størrelsen af hans arv, og betyder at sønnen, der overtager virksomheden, får denne billigere end, hvad markedsværdien ville være. Det er derfor vigtigt, at begge livsarvinger kan blive enige om værdiansættelsen.

6.5.Boopgørelse herunder boindkomst og fordeling af boet

6.5.1. Boet som selvstændigt skattesubjekt

Boet vil være et selvstændigt skattesubjekt, jf. DSKL § 2, da det er bo der skiftes med livsarvingerne. Boet vil være skattepligtigt for indkomst optjent i boperioden, da både boets aktiver og boets nettoformue overstiger grundbeløbet givet i DSKL § 6 stk. 1.

6.5.2. Boindkomst

Boets indkomst i dødsåret er den skattepligtige indkomst fra virksomheden på 1.766.172 kr. i 2010. Der er ingen yderligere indtægter eller omkostninger. Bobeskatningsindkomsten opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler for personer, jf. DSKL § 21 stk. 1, og med satser og fradrag beskrevet i afsnit 2.7.2.

Det giver en bobeskatningsindkomst på 1.766.172 kr. og med fradrag, jf. DSKL og betalte skatter, giver det en skyldig skat på 557.786 kr. i boet. Den konkrete beregning er vedlagt som bilag 6.

6.5.3. Boopgørelse

Med værdiansættelsen af virksomheden og en opgørelse af den skyldige skat i boet, kan det endelige bo opgøres. Den afdødes pension og den efterlevende ægtefælles pension holdes uden for boet. Det giver følgende bobeholdning 31.12.2010:

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 5.997.698
Værdi af fast ejendom	
Sommerhus	kr. 1.200.000
Parcelhus	<u>kr. 4.200.000</u>
Aktiver i alt	kr. 11.397.698
Skyldig skat	<u>kr. 557.786</u>
Bobeholdning	kr. 10.839.912

6.5.4. Fordeling af boet

50 % af det opgjorte bo er den længstlevende ægtefælles boslod. Dvs. de resterende 50 % af boet skal fordeles i mellem den længstlevende ægtefælle og Ode 2 sønner. Af de resterende 50 % af boet er 50 % tvangsarv til den længstlevende ægtefælle, og de resterende 50 % er tvangsarv til de 2 livsarvinger.

Det giver en arv på 1.354.989 kr. til hvert af børnene, og den længstlevende ægtefælle arver resten på 8.129.934 kr.

Dette medfører, at hvis den ene søn skal overtage virksomheden, skal vedkommende finde finansiering for 4.642.709 kr., som boet har til gode, da dette beløb ligger ud over sønnens arvelod.

6.6. Den skattemæssige stilling for modtageren af den personligt ejede virksomhed

Det giver følgende beregning af vederlag og boafgift for modtageren af den personligt ejede virksomhed med skattemæssig succession:

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.213.957
Nedslag for kursværdi af den udskudte skat	<u>-kr. 2.216.260</u>
	kr. 5.997.698
Arv jf. bodeling	kr. 1.354.989
Vederlag for virksomheden	kr. 4.642.709
Boafgift 15 % minus bundfradrag 264.100	kr. 163.633
Vederlag samt boafgift	kr. 4.806.341

Boafgiften på 163.633 kr. skal betales af boet, mens modtageren af virksomheden skal finansiere vederlaget på 4.642.709 kr.

6.6.1. **Vederlag og boafgift ved anvendelse af passivpost**

Skulle vi derimod anvende passivposten og ikke kunne få fradrag for den udskudte skat, ville det give en større arv, da værdiansættelse af virksomheden vil være 6.660.468 kr.. Det ville give en arv på 1.437.835 kr. til sønnen. Det ville give følgende vederlag og boafgift

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.213.957
Nedslag passivpost	<u>-kr. 1.553.489</u>
	kr. 6.660.468
Arv jf. bodeling	kr. 1.437.835
Bundfradrag 264.100 kr.	<u>-kr. 264.100</u>
	kr. 1.173.735
Boafgift 15 %,	kr. 176.060
Vederlag for virksomheden	kr. 5.222.633
Vederlag samt boafgift	kr. 5.398.693

Her er vederlaget for virksomheden forøget med godt 0,6 mio. kr. ved anvendelse af passivposten frem for ved anvendelse af den udskudte skat. Det skyldtes, at værdien af virksomheden stiger med 660.000 kr., og det betyder, at vederlaget for virksomheden stiger med 0,6 mio. kr., da arven kun stiger med godt 100.000 kr. Boafgiften betales af boet, men er taget med i opgørelsen for at vise, at den modtagne arv bliver reduceret med boafgiften.

6.6.2. Forskel i boafgift ved overdragelse af virksomheden som arv

Forskellen ville være betydelig mindre, hvis der var tale om, at hele virksomheden blev overdraget som arv. Det fremgår af nedenstående beregning af boafgiften for boet.

Passivpost

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.213.957
Passivpost	<u>-kr. 1.553.489</u>
	kr. 6.660.468

Arv jf. bodeling	kr. 6.660.468
------------------	---------------

Bundfradrag 264.100 kr.	<u>-kr. 264.100</u>
	kr. 6.396.368

Boafgift 15 %,	kr. 959.455
----------------	-------------

Vederlag for virksomheden	kr. 0
Vederlag samt boafgift	kr. 959.455

Udskudt skat

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.213.957
Nedslag for kursværdi af den udskudte skat	<u>-kr. 2.216.260</u>
	kr. 5.997.697

Arv jf. bodeling	kr. 5.997.697
------------------	---------------

Vederlag for virksomheden	kr. 0
---------------------------	-------

Boafgift 15 % bundfradrag 264.100	kr. 860.040
-----------------------------------	-------------

Vederlag samt boafgift	kr. 860.040
------------------------	-------------

Her er forskellen på godt 100.000 kr. Dette skyldes den høje kursfastsættelse af den udskudte skat. Hvis denne var kursfastsat lavere, ville forskellen tilsvarende være lavere i mellem de 2 opgørelser. I 4.5.1 er der vist en kurs på 57 for den udskudte skat, for at der ikke ville være forskel på de 2 opgørelser.

6.7. Finansiering af vederlag

Der skal som beregnet tidligere betales en skat i boet på 557.786 kr. samt boafgift på 163.633 kr. for hver af de 2 sønner. Der skal ikke betales boafgift af den efterlevende ægtefælles arv. Det giver et udestående for boet på 885.052 kr., som der skal være likviditet

til at dække, for at boet kan afsluttes. Ud over skatten og boafgiften skal der også være likviditetsmæssig dækning til den anden søns arv, som efter boafgift er på 1.191.356 kr., da det må antages, at den anden søn ønsker sin arv i kontanter. Samlet set skal der være likvide midler for lidt over 2 mio. kr.

Vederlaget hos modtageren af virksomheden er på 4.642.709 kr., og det må være dette vederlag, der skal skabe likviditeten for boet.

Der er flere metoder hvorpå modtageren af virksomheden kan finansiere dette vederlag.

En mulighed er at modtageren selv sørger for finansieringen i for eksempel en bank og indbetaler vederlaget til boet. Dette må antages ikke at være så realistisk, at en bank vil låne modtageren hele vederlaget.

En anden mulighed kunne være, at der udstedes et gældsbrev til boet på vederlaget, som den efterlevende ægtefælle udtager som en del af hendes arv. Denne metode løser derimod ikke ovenstående likviditetsproblem for boet, da likviditeten skal komme fra et andet sted.

Den mest fordelagtige metode både for modtageren og boet er, hvis den søn, der ønsker at overtage virksomheden, køber den ud af boet så hurtigt efter dødsfaldet som muligt. Dette salg behandles som et udlæg for boet og kan stadig ske med skattemæssig succession. Fordelen ved denne metode er, at modtageren har mulighed for at optage et lån i virksomheden til at finansiere vederlaget med. Modtageren kan endvidere foretage en hævning af nogle af de likvide midler i virksomheden, som tilsvarende kan bruges til at betale noget af vederlaget med. En anden fordel ved denne metode, er at det samtidig sikrer kontinuitet i både ledelsen og driften af virksomheden. Der er også mulighed for at søge om bindende svar hos Skat vedrørende kursfastsættelsen af den udskudte skat, inden boet afsluttes.

Den sidste metode vil have en betydning for boet, da en del af indtægten for virksomheden vil overgå til modtageren fra boet, så det vil medføre en mindre skat i boet. Tilsvarende vil det ændre lidt på værdiansættelsen af virksomheden, da værdiansættelsen skal ske på

datoen for købet foretages. Praktisk er fremgangsmåden den samme, så denne værdiansættelse og boopgørelsen vil ikke blive foretaget i denne afhandling.

6.8. Skattemæssige konsekvenser ved udlodning uden skattemæssig succession

Hvis vi nu antager, at modtageren af virksomheden har mulighed for at indbetale hele vederlaget for virksomheden kontant, så der er rigelig likviditet i boet. På denne baggrund kunne det være interessant at se på, hvad effekten for boet samt modtageren af virksomheden er, hvis udlodning skete uden skattemæssig succession. Det betyder, at den skattepligtige indkomst i boet stiger med de opgjorte avancer på 2.986.522 kr. og opsparet overskud på 4.063.278 kr. Det giver en skyldig skat på 2.835.658 kr. Opgørelsen kan ses af bilag 8.

Det giver et samlet bo på 10.778.299 kr., når den skyldige skat er modregnet, og det betyder en arv til hver af sønnerne på 1.347.287 kr., se bilag 9

Det giver et vederlag for sønnen, der køber virksomheden, på 6.866.670 kr. og en boafgift på 162.478 kr. Det svarer til en merudgift på 2,2 mio. kr. for at slippe for en fremtidig skattebyrde. Det virker som en høj pris frem for at overtage en latent skattebyrde på 2,6 mio. kr. Denne merværdi er under forudsætning af, at skattemyndighederne vil godkende en værdiansættelse af den udskudte skat til kurs 80 på skattemæssig avance og kurs 90 på opsparet overskud. Hvis kursen skal være lavere vil forskellen tilsvarende blive lavere.

6.9. Delkonklusion

Værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed er sket ud fra CIR 1982-185. Det har på baggrund af cirkulæret givet et nedslag på 15 % i forhold til ejendomsvurderingen, hvilket i case virksomheden giver et nedslag i værdiansættelsen på 2.625.000 kr. Da der ikke er udarbejdet testamente modtager den livsarving, der ønsker at succedere i virksomheden, kun sin tvangsarv, dvs. at der skal ske finansiering af resten af virksomheden.

Hvordan skal det beregnede vederlag, der ligger udover tvangsarven for virksomheden, finansieres? Det er hovedproblemstillingen ved ikke planlagt generationsskifte. Finansieringen skal endvidere sørge for, at der er tilstrækkelig med likviditet i boet til at betale den skyldige skat samt boafgiften. Der skal endvidere være likviditet til at udbetale arv til den arving, der ikke overtager virksomheden.

Den mest fordelagtige løsning på ovenstående vil være, at den arving, der ønsker at overtage virksomheden, køber denne af boet, så hurtigt som muligt efter dødsdagen. Dette salg behandles som et udlæg for boet og kan stadig ske med skattemæssig succession. Fordelen ved denne metode er, at modtageren har mulighed for at optage et lån i virksomheden til at finansiere vederlaget med. Modtageren kan endvidere foretage en hævning af nogle af de likvide midler i virksomheden, som tilsvarende kan bruges til at betale noget af vederlaget med. En anden fordel ved denne metode er, at det samtidig sikrer kontinuitet i både ledelsen og driften af virksomheden. Der er også mulighed for at søge om bindende svar hos Skat vedrørende kursfastsættelsen af den udskudte skat inden boet afsluttes.

Dog må konklusion af ovenstående være, at det mest fordelagtige er at den efterlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo i stedet for at skifte med sønnerne. Da det simpelthen er for besværligt at få finansiering på plads for den søn der overtager virksomheden. Ved at den efterlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo kan generationsskifte efterfølgende planlægges og finansieringen af virksomheden kan komme på plads.

Konsekvenser af Skat styresignal fra 2011 vedrørende fradrag for den udskudte skat i overdragelse summen af en given virksomhed med skattemæssig succession må være, at den udskudte skat anvendes frem for passivposten. Passivposten har som tidligere nævnt en lang tidshorisont, og hvis modtageren af virksomheden med skattemæssig succession kan argumenterer for, at hans tidshorisont er kortere, må værdiansættelsen af den udskudte skat ske til en kurs over 57, så det medfører en lavere værdiansættelse af virksomheden end ved anvendelse af passivposten.

Det beskrevet praktiske eksempel viser med tydelighed, at der kan opnås en betydelig besparelse ved at anvende den udskudte skat frem for passivposten, når der sker overdragelse med skattemæssig succession og vederlag. Det skyldtes, at der opnås en betydelig besparelse i vederlaget som følge af, at der gives fradrag i værdiansættelsen af virksomheden for kursværdien af den udskudte skat. I ovenstående eksempel giver den en besparelse på 0,6 mio. kr. i vederlaget ved anvendelse af den udskudte skat til kurs 80 frem for passivposten.

Hvis overdragelsen af virksomheden sker som fuld arv, dvs. uden vederlag er besparelsen kun på 100.000 kr. på boafgiften ved anvendelse af den udskudte skat til kurs 80.

Hvis der skal ske udlodning med succession og vederlag fra et dødsbo, er det overordnet set blevet lidt billigere i forhold til, hvis der ikke kunne opnås fradrag for den udskudte skat. Det har dog den anden konsekvens, at boet bliver mindre, dvs. arven til den anden søn bliver formindsket med 25 % (tvangsarven) af forskellen imellem værdien af den udskudte skat og passivposten.

7. UDLODNING AF UNOTEREDE AKTIER MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION

7.1. Indledning

Problemstillingen vedrørende udlodning af aktier i stedet for aktiver vil stort set være uændret. Det vil stadig være finansieringen af vederlaget, der vil udgøre det centrale for boet og modtageren af aktierne.

Der er derimod stor forskel på, hvordan værdiansættelsen af de unoterede aktier skal foretages, samt kriterierne for om udlodningen af aktierne kan ske med skattemæssig succession.

Opbygning af udlodning af unoterede aktier med skattemæssig succession vil være den samme som med udlodning af den personligt ejede virksomhed med skattemæssig succession.

Problemstillingen omkring den udskudte skat vil være den samme som ved udlodning af den personligt ejede virksomhed. Det vil derfor ikke blive diskuteret i denne del af opgaven.

7.2. Betingelser for succession

Den grundlæggende betingelse for at udlodning af unoterede aktier kan ske med succession er, at selskabet ikke er omfattet af den såkaldte pengetanksregel, som omtalt i afsnit 3.3. Selskabets indtægter vedrørende passiv pengeanbringelse eller udlejning af fast ejendom må maksimalt udgøre 50 % af de samlede indtægter. Selskabets aktiver må ikke udgøre mere end 75 % af selskabets værdi. Nedenstående opgørelse er beregnet ud fra tal fra årsrapporten for årene 2008-10, og der er beregnet en goodwill på 1.090.000 kr., se bilag 7. Jeg antager, at goodwill er konstant over perioden, da jeg ikke har de regnskabsmæssige tal for 2006 og 2007.

	2010	2009	2008	I alt	I % af den samlet omsætning
Lejeindtægt	225.200	144.200	34.250	403.650	2 %
Finansielle indtægter	14.870	166	8.775	23.811	0 %
Omsætning fra drift	8.327.064	8.408.064	8.518.014	25.253.142	98 %
I alt	8.567.134	8.552.430	8.561.039	25.680.603	100 %

Finansielle aktiver må ikke udgøre mere end 75 % af selskabets værdi

	2010	2009	2008	I alt	I % af den samlet omsætning
Goodwill	1.090.000	1.090.000	1.090.000	3.270.000	9 %
Ejendom	12.516.290	7.108.019	7.357.918	26.982.227	75 %
Finansielle aktiver	0	0	0	0	0 %
Likvide beholdninger	743.491	8.310	438.736	1.190.537	3 %
Driftsmidler	609.868	679.776	493.707	1.783.351	5 %
Indretning af lejede lokaler	265.946	313.004	360.061	939.011	3 %
Varelager, debitorer mv.	775.879	619.501	625.670	2.021.050	6 %
I alt	16.001.474	9.818.610	10.366.092	36.186.176	100 %

Samlet set

Driftsaktiver	15.257.983	9.810.300	9.927.356	34.995.639	97 %
Finansielle aktiver i alt	743.491	8.310	438.736	1.190.537	3 %
I alt	16.001.474	9.818.610	10.366.092	36.186.176	100 %

Da ejendomme ikke er fast udlejet, men kun udlejes til kurser og andet, og anvendes i forbindelse med selskabets drift, er denne ikke et finansielt aktiv. Selskabet opfylder derfor ikke pengetanksreglen og kan derfor godt udloddes med skattemæssig succession.

Det vil tilsvarende ikke få nogen betydning, at regeringens lovforslag bliver vedtaget, da en grænse på 25 % af finansielle indtægter og aktiver ikke har betydning for selskabet, da selskabet stadig vil holde sig under grænsen og herved ikke kan karakteriseres som et pengetanksselskab.

Da selskabet ejes af en ejer, dvs. en ejerandel på 100 %, vil den skattemæssige succession ske med over 1 % af aktiekapitalen, dvs. selskabet kan udloddes med skattemæssig succession fra dødsboet.

7.3. Åbningsstatus for boet

Inden der kan ske en værdiansættelse af aktiverne og passiverne i boet skal der laves en opgørelse over, hvilke aktiver og passiver, der skal medtages i boet.

Da den afdøde og dennes ægtefælle havde fælleseje, tages alle aktiver og passiver med i boet. Dog undlades pensionerne, da den afdødes pension havde den efterlevende ægtefælle som begunstiget. Det giver følgende åbningsbalance for boet.

Værdi af unoterede aktier – indre værdi 2009	kr. 3.058.865
Værdi af fast ejendom	
Sommerhus	kr. 1.200.000
Parcelhus	<u>kr. 4.200.000</u>
Åbningsopgørelse i alt	kr. 8.458.865

Tilsvarende problemstilling ved succession i den personligt ejede virksomhed er der i boet ingen likvide midler. Arvinger der overtager selskabet med skattemæssig succession skal ved finansiering af vederlaget sørge for, at der er tilstrækkeligt med likvide midler i boet til at betale en skyldig skat og boafgift, samt arven til den anden søn.

Der skal nu ske en værdiansættelse af selskabet, så det endelige bo kan opgøres.

7.4. Værdiansættelse af selskabet

Regnskabsmaterialet, der ligger til grund for de foretagne beregninger, foreligger i bilagsform (bilag 3) og vil ikke indgå i opgaven, medmindre det er nødvendigt for forståelsen.

Værdiansættelse af selskabet sker ud fra afsnit 4.3, sammenholdt med anvendt regnskabspraksis i årsrapporten for 2010. Der er 2 muligheder for værdiansættelse af selskabet. Der kan anvendes skattekursen på baggrund af CIR 1982-185 eller CIR 2000-10. Begge værdiansættelsesmetoder vil blive beregnet i det efterfølgende.

Ved beregning af skattekursen, skal der beregnes en indre værdi, og da der er tale om et hovedaktionærselskab kan 80 % af den indre værdi anvendes.

Årsrapport 2010	Regnskab	Skattemæssigt
Aktiver jf. balance		
Grunde og bygninger	12.516.290	17.900.000
Indretning af lejede lokaler	265.946	358.032
Inventar og biler	609.868	687.877
Handelsvarer	80.900	80.900
Debitorer	651.750	651.750
Andre tilgodehavender	44.039	44.039
Likvide beholdninger	<u>743.491</u>	<u>743.491</u>
I alt	14.912.284	20.466.089
Passiver jf. balance		
Prioritetsgæld	9.228.229	9.228.229
Kortfristed gæld		
Bankgæld	788.099	788.099
Anden gæld	<u>1.059.599</u>	<u>1.059.599</u>
I alt	11.075.927	11.075.927
Indre værdi	3.836.357	9.390.162
Indre værdi 80%		7.512.130
Indre værdi		1.502

Herefter skal indtjeningsevnen beregnes. Den tager udgangspunkt i det skattemæssige resultat for årene 2008-10. Kapitaliseringsfaktorer er som nævnt i afsnit 4.3 på 11. Skattekursen findes ved at beregne et gennemsnit af indtjeningsevnen og den indre værdi.

	2008	2009	2010
Skattemæssige resultat	1.046.351	1.097.000	1.016.563
Skattefrit udbytte	0	0	0
Skat	-261.588	-274.250	-254.141
Resultat	784.763	822.750	762.422
I alt			2.369.936
Gennemsnitlig indtjening			789.979
Gennemsnitlig indtjeningsevne			158
Indtjeningsevne * kapitaliseringsfaktoren 11			1.738
Skattekurs = (indtjeningsevne + indre værdi)/2			<u>1.620</u>
Skatteværdi			<u><u>8.100.947</u></u>

Det giver en skatteværdi på 8.100.947 kr. for selskabet ved anvendelse af skattekursen.

Ved værdiansættelse af selskabet ud fra CIR 2000-9, anvendes den beregnet goodwill på 1.090.000 kr., se bilag 7. Beregningen tager udgangspunkt i egenkapitalen i 2010 og korrigerer for ejendomsværdien af selskabets ejendom, samt den beregnede goodwill. Det giver følgende værdiansættelse af selskabet:

Værdiansættelse CIR 2000-9	
Indre værdi - egenkapital	3.585.334
Korrektioner	
Ejendom	5.383.710
Goodwill	1.090.000
Udskudt skat	<u>-1.618.428</u>
Indre værdi i alt	8.440.617

Da værdiansættelse ved anvendelse af skattekursen er lavere end værdiansættelse ved CIR 2000-9 anvendes skattekursen.

Med en anskaffelsessum på 500.000 kr. for selskabet giver det følgende aktieavance samt udskudt skat og passivpost

Gevinst - anskaffelsessum 500.000 kr.		7.600.947
Udskudt skat	42%	<u>3.192.398</u>
I alt		3.192.398
Passiv post	22%	1.672.208

Med en tidshorisont, vedrørende overtagelsen af selskabet for den ene søn, på 13 år giver det en kurs på den udskudte skat på 80, og det giver en udskudt skat på 2.553.918 kr. Det giver en værdiansættelse af selskabet på 5.547.029 kr.

Boet kan dog med fordel anmode skat om et bindende svar omkring kursfastsættelse af den udskudte skat, inden der sker en bodeling. Hvis boet ikke anmoder om et bindende svar, og Skat ikke accepterer kursfastsættelsen af den udskudte skat, skal boet genoptages, hvilket ikke er i nogens interesse. Tilsvarende problemstilling som ved udlodning af den personligt ejede virksomhed med skattemæssig succession.

Værdiansættelsen af selskabet er afhængig af, at den søn, der ikke skal overtage virksomheden, kan godkende den, da størrelsen af hans arv er afhængig af værdiansættelsen, og han får ingen fordel af en lavere værdiansættelse.

7.5.Boopgørelse herunder boindkomst og fordeling af boet

7.5.1. Boet som selvstændigt skattesubjekt

Boet vil være et selvstændigt skattesubjekt, jf. DSKL § 2, da det er bo, der skiftes med livsarvingerne. Boet vil være skattepligtigt for indkomst optjent i boperioden, da både boets aktiver og boets nettoformue overstiger grundbeløbet givet i DSKL § 6 stk. 1.

7.5.2. Boindkomst

Lønindkomst for den afdøde udgør op til dødsfaldet 700.000 kr. Der er ingen yderligere indtægter eller omkostninger i boet. De almindelige skatteregler for personer anvendes, jf. DSKL § 21 stk. 1, og med de satser og fradrag beskrevet i afsnit 2.7.2.

Det giver en bobeskatningsindkomst på 700.000 kr., og med fradrag, jf. DSKL, og betalte skatter giver det en skyldig skat på 24.700 kr. i boet. Den konkrete beregning er vedlagt som bilag 10.

7.5.3. **Boopgørelse**

Med værdiansættelsen af selskabet og opgørelse af den skyldige skat i boet, kan det endelige bo opgøres. Den afdødes pension og den efterlevende ægtefælles pension holdes uden for boet. Det giver følgende bobeholdning 31.12.2010

Værdi af de unoterede aktier	kr. 5.547.029
Værdi af fast ejendom	
Sommerhus	kr. 1.200.000
Parcelhus	<u>kr. 4.200.000</u>
Aktiver i alt	kr. 10.947.029
Skyldig skat	<u>kr. 24.700</u>
Bobeholdning	kr. 10.922.329

7.5.4. **Fordeling af boet**

50 % af det opgjorte bo er den længstlevende ægtefælles boslod. Dvs. de resterende 50 % af boet skal fordeles i mellem den længstlevende ægtefælle og de 2 sønner. Af de resterende 50 % af boet er 50 % tvangsarv til den længstlevende ægtefælle, og de resterende 50 % er tvangsarv til de 2 livsarvinger.

Det giver en arv på 1.365.291 kr. til hvert af børnene, og den længstlevende ægtefælle arver resten på 8.191.746 kr.

Dette medfører, at hvis den ene søn skal overtage selskabet, skal vedkommende finde finansiering for 4.181.737 kr., som boet har til gode, da dette beløb ligger ud over sønnens arvelod.

7.6. Den skattemæssige stilling for modtageren af de unoterede aktier med skattemæssig succession

Det giver følgende beregning af vederlag og boafgift for modtageren af de unoterede aktier med skattemæssig succession:

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.100.947
Nedslag for kursværdi af den udskudte skat	<u>-kr. 2.553.918</u>
	kr. 5.547.029
Arv jf. bodeling	kr. 1.365.291
Vederlag for virksomheden	<u>-kr. 4.181.737</u>
Boafgift 15 %, bundfradrag 264.100	kr. 165.179
Vederlag og boafgift	<u>kr. 4.346.916</u>

Boafgiften skal betales af boet, mens vederlaget på 4.181.737 kr. skal finansieres af modtageren. Ud over vederlaget overtager modtageren skatteforpligtigheden på 3.192.392 kr., hvis selskabet sælges, da modtageren succederer i den afdødes skattemæssige anskaffelsessum og tidspunkt.

7.7. Finansiering af vederlag

Der skal som beregnet tidligere betales en skat i boet på 24.700 kr. samt boafgift på 165.179 kr. for hver af de 2 sønner. Der skal ikke betales boafgift af den efterlevende ægtefælles arv. Det giver et udestående for boet på 355.057 kr., som skal være likviditet til at dække, at boet kan afsluttes. Ud over skatten og boafgiften skal der også være likviditetsmæssig dækning til den anden søns arv, som efter boafgift er på 1.200.112 kr., da det må antages, at den anden søn ønsker sin arv i kontanter. Samlet set skal der være likvide midler for lidt over 1,55 mio. kr.

Der er de samme muligheder for finansiering af vederlaget som ved udlodning af den personligt ejede virksomhed med skattemæssig succession. Det vil stadig være den metode, hvor den ene søn køber de unoterede aktier ud af dødsboet så hurtigt som muligt, der må foretrækkes. På denne måde er der mulighed for, at sønnen kan anvende de nye regler i Selskabsloven, som vedrører selvfinansiering, jf. Selskabsloven § 210 stk. 2. Der skal dog ligge en forretningsmæssig begrundelse for dette, samt at selskabet stadig skal have likviditet til at forsætte den almindelige drift. Reglerne for selvfinansiering er beskrevet i Selskabsloven §§ 206-209 og må antages at være opfyldt i denne sammenhæng.

Der er tilsvarende en del fri egenkapital i selskabet, som hvis der er likviditetsmæssig dækning, kan udloddes som udbytte. Dette udbytte kan efter skat herefter anvendes til betaling af en del af vederlaget.

Ved at ejendommen optages til den seneste offentlige ejendomsvurdering på 17,9 mio. kr. vil der ske en opskrivning af ejendommen på godt 5,4 mio. kr. Denne opskrivning kan dog ikke udloddes som udbytte, da opskrivningen skal klassificeres i regnskabet som en opskrivningsshenlæggelse under egenkapitalen. Det vil derimod være muligt at optage et forhøjet lån i ejendomme og den frie egenkapital på 3,0 mio. kr kan udloddes som udbytte. Øvrig fri likviditet i selskabet kan herefter lånes ud til selskabs ejeren som selvfinansiering ved anvendelse af reglerne i selskabsloven.

7.8. Delkonklusion

De unoterede aktier i selskabet kan udloddes med skattemæssig succession, da der ikke er tale om et pengetanksselskab. Dvs. at selskabets finansielle aktiver ikke må overstige 75 % af de samlede aktiver, samt at indtægter fra finansielle aktiver ikke må udgøre mere end 50 % af selskabets samlet indtægter.

Cirkulære 1982-185 er anvendt til værdiansættelse af virksomheden, da denne giver en lavere værdi end TSS CIR 2000-9. Der opnås en lidt lavere værdi end ved værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed. De 2 opgørelser kan dog ikke sammenlignes 100 %, da regnskabstallene ikke er helt de samme, og der er forskellige forhold, der gør sig gældende i et selskab frem for i en personligt ejet virksomhed. For at nævne enkelte forhold, så vil det

være løn til ejeren, hvor der gives fradrag i selskabet, men i den personligt ejede virksomhed medtages lønnen ikke i resultatopgørelsen, men tages med som en hævnning under egenkapitalen. Der betales skat i selskabet, mens ejeren betaler skatten i den personligt ejede virksomhed.

Skattekursen kan dog som oftest foretrækkes frem for at skulle værdiansætte alle aktiver, herunder goodwill og passiver, hvilket case-virksomheden underbygger. Her er tale om en indre værdi af selskabet på 9.390.162 kr., hvor goodwill ikke er indregnet, og skattekursen ender på en værdi af selskabet på 8.100.947 kr. Dvs. en besparelse i omegnen af 1,3 mio. kr. og her er ikke medtaget goodwill. Der er dog ikke givet et fradrag for den udskudte skat vedrørende reguleringen af ejendomsværdien, hvilket er muligt efter TSS 2000-9, men ikke ved beregning af skattekursen. Besparelse ved værdiansættelse efter skattekursen vil derfor ikke være helt så høj. Set i forhold til værdiansættelse ud fra TSS 2000-9 er besparelsen på godt 350.000 kr.

Da der ikke er udarbejdet testamente vil tvangsarven ikke kunne dække udlodningen af hele selskabet, der skal derfor finansieres et vederlag ved udlodningen. Tilsvarende ved udlodning af den personligt ejede virksomhed vil det være følgende metode, der foretrækkes ved finansiering af vederlaget, at den arving, der ønsker at overtage selskabet køber denne af boet, så hurtigt som muligt efter dødsdagen. Dette salg behandles som et udlæg for boet og kan stadig ske med skattemæssig succession. Fordelen ved denne metode er, at modtageren har mulighed for at optage et lån i selskabet til at finansiere vederlaget med, da det må antages, at reglerne vedrørende selvfinansiering i selskabsloven er opfyldt. Derudover er det muligt at få udloddet udbytte fra selskabet som tilsvarende kan bruges til finansiering af vederlaget.

Her vil det tilsvarende være en fordel af den efterlevende ægtefælle vælger at sidde i uskiftet bo, så generationsskiftet kan planlægges og finansieringen kan falde på plads.

8. PERSPEKTIVERING

Lovgivningen for udlodning med skattemæssig succession ved død svarer til lovgivningen for overdragelse med skattemæssig succession i levende liv. Det betyder, at der lovgivningsmæssigt ikke er nogen forskel i om generationsskifte sker i levende live eller ved ejerens død. Det kan derfor ikke være på denne baggrund, at mange virksomheder må lukke, men derimod som følge af, at der ikke er taget stilling til generationsskifte af virksomheden. Problemet opstår ved, at der enten ikke er nogen, der ønsker at overtage virksomheden, eller at det ikke er muligt for en arving eller en legatar at få finansieringen af virksomheden på plads. Det kan også være på grund af, at arvingerne ikke kan blive enige om, hvem der skal overtage virksomheder eller værdiansættelse af denne.

Derfor vil et planlagt generationsskifte altid være at foretrække frem for et ikke planlagt, da det er muligt at tage stilling til, hvem der skal overtage, og hvordan overtagelse skal ske. Endvidere kan der tages stilling til, hvordan overtagelsen skal finansieres, dvs. hvor stor en del skal være arv/gave, og hvor stor en del skal betales af modtageren.

Ved ikke planlagt generationsskifte af en personligt ejet virksomhed kan virksomheden med fordel omdannes i dødsboet til et selskab ved en skattefri virksomhedsomdannelse. Fordelen med en skattefri virksomhedsomdannelse er, at det minimerer den likviditetsmæssige belastning, som følge af betaling af de udskudte skatter, samt beskatning af indestående på konto for opsparat overskud ved ophør af virksomhedsordningen i dødsboet, da disse avancer samt det opsparede overskud bliver overført til selskabet. Hvis selskabet sælges i dødsboet vil avancen blive beskattet som aktieindkomst, med en maksimal beskatning i dødsboet på 42 %. Ved denne omdannelse skal selskabet herefter værdiansættes efter skattekursen, som er at foretrække frem for at værdiansætte alle aktiver som sker i den personligt ejede virksomhed. Det er endvidere muligt at udskille f.eks. ejendommen i omdannelse, så arvingen kun overtager driftsdelen af virksomheden. Dette åbner op for, at en anden arving kan overtage ejendommen, som så lejes ud til driftsselskabet. Det har endvidere den betydning, at der er mindre for modtageren af driftsdelen af virksomheden at finansierer.

Omdannelse af en personligt ejet virksomhed til et selskab har også den fordel for dødsboet, at et selskab er nemmere at sælge frem for en personligt ejet virksomhed, hvis det ikke er muligt for arvingen af finansierer vederlaget.

9. KONKLUSION

I denne afhandling er der blevet analyseret på lovgivningen i forbindelse med et generationsskifte med skattemæssig succession af en personligt ejet virksomhed og et selskab ved død.

Ved at gennemføre et generationsskifte med skattemæssig succession indebære dette at der ikke udløses nogen afståelsesbeskatning ved udlodning af enten aktiver i en personlig ejet virksomhed eller aktierne i et selskab fra et dødsbo til en given arving. Modtageren indtræder i den afdødes skattemæssige stilling og tidspunktet for anskaffelsen. Hvilke muligheder er der for udlodning af en virksomhed fra et dødsbo?

Det er i større grad blevet muligt i den nye arvelov fra 2008, at den afdøde ved testamente, samt eventuelt særeje, kan bestemme, hvem der skal videreføre en personligt ejet virksomhed eller selskab. Det er som følge af, at tvangsarven til slægtsarvinger er nedsat til en fjerdedel af dødsboet eller til 1 mio. kr., jf. ARV § 5 stk. 2.

Tilsvarende er det muligt for den efterlevende ægtefælle at sidde i uskiftet bo, så denne har mulighed for at videreføre en erhvervsvirksomhed uden, at der behøver at blive skiftet med øvrige slægtsarvinger.

Er det mere hensigtsmæssigt, at en slægtsarving eller legatar skal overtage virksomheden, skal dødsboet skiftes. Om dødsboet er skattepligtigt afhænger af, om det er et selvstændigt skattesubjekt, samt om dødsboets aktivmasse eller formue overstiger 2,595 mio. kr. Det er et krav, at dødsboet er et selvstændigt skattesubjekt, samt at det ikke er skattefritaget, for at der kan ske udlodning med skattemæssig succession til arvinger eller legatarer.

Der er gode muligheder for generationsskifte af en virksomhed, hvis der på forhånd er taget stilling til, at der skal ske et generationsskifte. Men som nævnt indledningsvis er der mange,

der ikke har taget stilling til, hvad der skal ske med virksomheden, og det betyder højst sandsynligt, at der heller ikke er udarbejdet testamente. I disse tilfælde, hvor en livsarving ønsker at overtage virksomheden, er hans arv begrænset til 25 % af den afdødes boslod, dvs. 12,5 % af det samlede bo, hvis den afdøde var gift. Det betyder, at den personligt ejede virksomhed eller selskabet ikke kan overdrages med skattemæssig succession, uden at livsarvingen finansierer et vederlag ud over tvangsarven.

For at der kan ske udlodning med skattemæssig succession fra et dødsbo er der en række yderligere betingelser, der skal være opfyldt.

Kravene til succession i den personligt ejede virksomhed er, at der er tale om en erhvervsvirksomhed, hvis aktivitet består af andet end udlejning af fast ejendom.

Tilsvarende for virksomheden drevet i selskabsform, skal der være tale om en aktiv virksomhed, dvs. i pengetanke såsom investerings- eller udlejningsvirksomhed er det ikke muligt at foretage udlodning med succession, samt at der som minimum skal udloddes 1 % af den samlede aktiekapital i selskabet.

Efter at det er klarlagt om dødsboet, den personligt ejede virksomhed eller selskabet opfylder kravene for, at der kan ske udlodning med skattemæssig succession fra dødsboet, skal der ske en værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed og selskabet.

Værdiansættelsen af en virksomhed skal som udgangspunkt ske til handelsværdi, men denne er ikke altid tilgængelig for, hverken den personligt ejede virksomhed eller de unoterede aktier i et anparts- eller aktieselskab. Der er derfor fastsat en klar praksis igennem cirkulære og ligningsvejledningen.

Der er tilsvarende stor forskel på om det er en personligt ejet virksomhed, der skal værdiansættes, eller om det er aktierne eller anparterne i et selskab, der skal værdiansættes. Hvis det er aktierne eller anparterne, der skal værdiansættes, kan formueskattekursen anvendes. Mens alle aktiver og passiver skal værdiansættes i den personligt ejede virksomhed.

Til forskel for værdiansættelse ved succession i levende live kan værdiansættelse ske efter CIR 1982-185 af 17. november 1982, selvom der er tale om succession til en nær medarbejder. Det åbner op for, at hvis man ønsker, at en nær medarbejder skal succedere er det muligt at opnå en lavere værdi igennem værdiansættelse i dødsboet frem for i levende live, hvor TSS cirkulære 2000-9 skal anvendes.

Der er dog tilfælde, hvor TSS CIR 2000-9 er at foretrække frem for CIR 1982-185, og det er for eksempel ved ejendomsselskaber. Det er dog muligt for dødsboet at anvende TSS CIR 2000-9, hvis det ønskes. Det er fastsat i afgørelsen SKM2004.104.LR.

Værdiansættelse af den udskudte skat, der opstår i forbindelse med en skattemæssig succession, har siden afgørelse SKM2008.876.LSR været uklar. Det har ikke været klart, om der kunne opnås fradrag i værdiansættelsen for den udskudte skat og herefter i beregningen af gaveafgift kunne opnås fradrag for passivposten. Skat har med deres styresignal i 2011(SKM2011.406.SKAT) gjort det klart, at der kun gives fradrag for enten den udskudte skat eller passivposten. Styresignal klarlægger dog ikke, til hvilken kurs den udskudte skat kan fastsættes, og det må derfor forventes, at der i den kommende tid blive anmodet om en del bindende svar omkring kursfastsættelsen, så praksis vil blive slået fast.

Ved en kursfastsættelse af den udskudte skat på kurs over 57 ved udlodning af den personligt ejede virksomhed vil den udskudte skat være at foretrække frem for passivposten. Tilsvarende ved en kurs over 53 vil den udskudte skat være at foretrække, hvis der er tale om udlodning af unoterede aktier. Det vil få den betydning, at der herved opnås en lavere værdiansættelse af virksomheden eller de unoterede aktier. Ved at sammenligne kursen på den udskudte skat med en 2 % fordring før skat, som svarer til kapitalafkastsatsen, vil vi selv med en løbetid på 30 år få en kurs over 57, nærmere bestemt 65 på den udskudte skat. Det er derfor blevet billigere for modtageren at overtage virksomheden med skattemæssig succession, såfremt alle arvinger kan blive enige om denne værdiansættelse, og at Skat godtager kursfastsættelsen af den udskudte skat.

Analysen af teorien omkring udlodning fra et dødsbo med skattemæssig succession er herefter anvendt på en virksomheds-case, for at vise hvordan teorien anvendes i praksis,

samt hvilke konsekvenser en udlodning af en virksomhed med skattemæssig succession har for modtageren og dødsboet.

Værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed er sket ud fra CIR 1982-185. Der er på baggrund af cirkulæret givet et nedslag for 15 % i forhold til ejendomsvurdering, hvilket i case-virksomheden giver et nedslag i værdiansættelsen på 2.625.000 kr.

Skattekursen er anvendt til værdiansættelse af selskabet, da denne giver en lavere værdi end TSS CIR 2000-9. Der opnås en lidt lavere værdi end ved værdiansættelse af den personligt ejede virksomhed. De 2 opgørelser kan dog ikke sammenlignes 100 %, da regnskabstallene ikke er helt de samme, og der er forskellige forhold, der gør sig gældende i et selskab end i en personligt ejet virksomhed. For at nævne enkelte forhold, så vil det være, at der ved løn til ejeren gives fradrag i selskabet, men i den personligt ejede virksomhed medtages lønnen ikke i resultatopgørelsen, men tages med som en hævning under egenkapitalen. Der betales skat i selskabet, mens ejeren betaler skatten i den personligt ejede virksomhed.

Skattekursen kan dog som oftest foretrækkes frem for at skulle værdiansætte alle aktiver, herunder goodwill og passiver, hvilket case-virksomheden underbygger. Her er tale om en indre værdi af selskabet på 9.390.162 kr., hvor goodwill ikke er indregnet, og skattekursen ender på en værdi af selskabet på 8.100.947 kr. Dvs. en besparelse i omegnen af 1,3 mio. kr., og her er ikke medtaget goodwill. Der er dog ikke givet et fradrag for den udskudte skat vedrørende reguleringen af ejendomsværdien, hvilket er muligt efter TSS 2000-9, men ikke ved beregning af skattekursen. Besparelse ved værdiansættelse efter skattekursen vil derfor ikke være helt så høj. Set i forhold til værdiansættelse ud fra TSS 2000-9 er besparelsen på godt 350.000 kr.

Da der ikke er udarbejdet testamente modtager den livsarving, der ønsker at succedere i virksomheden eller selskabet, kun sin tvangsarv, dvs. at der skal ske finansiering af resten af virksomheden.

Hvordan skal det beregnede vederlag, der ligger udover tvangsarven for virksomheden, finansieres? Det er en af problemstillingerne ved ikke planlagt generationsskifte.

Finansieringen skal endvidere sørge for, at der er tilstrækkelig med likviditet i boet til at betale den skyldige skat samt boafgiften. Der skal endvidere være likviditet til at udbetale arv til den arving eller de arvinger/legatarer, der ikke overtager virksomheden.

Den mest fordelagtige løsning på ovenstående vil være, at den arving, der ønsker at overtage virksomheden, køber denne af boet så hurtig som muligt efter dødsdagen. Dette salg behandles som et udlæg for boet og kan stadig ske med skattemæssig succession. Fordelen ved denne metode er at modtageren har mulighed for at optage et lån i virksomheden til at finansiere vederlaget med. Modtageren kan endvidere foretage en hævning af nogle af de likvide midler i virksomheden, som tilsvarende kan bruges til at betale noget af vederlaget med. En anden fordel ved denne metode er, at det samtidig sikrer kontinuitet i både ledelsen og driften af virksomheden. Der er også mulighed for at søge om bindende svar hos Skat vedrørende kursfastsættelsen af den udskudte skat inden boet afsluttes.

Konklusion af beregningerne foretaget på casevirksomheden viser, at det vil være mest fordelagtigt for den efterlevende ægtefælle at sidde i uskiftet bo, i stedet for at skifte med sønnerne. Da det simpelthen er for besværligt at få finansiering på plads for den søn der skal overtager virksomheden fra dødsboet. Ved at den efterlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo kan generationsskifte efterfølgende planlægges og finansieringen af virksomheden kan komme på plads.

Der er i det praktiske eksempel beregnet konsekvensen ved, at den udskudte skat anvendes frem for passivposten.

Det beskrevne praktiske eksempel viser med tydelighed, at der kan opnås en betydelig besparelse ved at anvende den udskudte skat frem for passivposten, når der sker overdragelse med skattemæssig succession og vederlag. Det skyldtes, at der opnås en besparelse i vederlaget som følge, af at der gives fradrag i værdiansættelsen af virksomheden for kursværdien af den udskudte skat. I det beregnede eksempel giver den en besparelse på 0,6 mio. kr. i vederlaget ved anvendelse af den udskudte skat til kurs 80 frem for passivposten.

Hvis overdragelsen af virksomheden sker som fuld arv, dvs. uden vederlag, er besparelsen kun på 100.000 kr. på boafgiften ved anvendelse af den udskudte skat til kurs 80.

Hvis der skal ske udlodning med succession og vederlag fra et dødsbo er det overordnet set blevet lidt billigere i forhold til, hvis der ikke kunne opnås fradrag for den udskudte skat. Det har dog den anden konsekvens, at boet bliver mindre, dvs. arven til den anden søn bliver formindsket med 25 % (tvangsarven) af forskellen imellem værdien af den udskudte skat og passivposten. Så kursfastsættelsen af den udskudte skat er derfor afhængig af, at de andre arvinger kan godkende værdiansættelsen.

10. EXECUTIVE SUMMERY

There has in the last couple of years been a lot of focus on generational change and the need to plan this well in advance. But there are still some company owners who just don't get around to getting the generational change planned. This will lead to the closure of about 30.000 companies in the coming years.

The above leads to the statement of the thesis: "how is an unplanned generational charge completed in the case of death?"

The purpose of this thesis is to discuss the options for the family if the owner of a company dies. Is it possible for the son to acquire the company through his inheritance, if there is no will? If this is not possible what options does the son get to finance the takeover of the company.

To answer the above question we need to be able to value the company. The valuation is dependant on what kind of company that needs valuation. If the company is privately owned, you will need to value assets and liabilities. If the owner owns shares in a company, the shares will be valued. The valuations will be based on stipulated circulars from SKAT.

With the valuation of the company, and a valuation of the other assets and liabilities the family may own, it is possible to assess the deceased estate and to divide the heritage.

The theory is used in a practical example, where the valuation is used and the inheritance is divided. The practical example shows that unplanned generational change is possible, but not always feasible. If the deceased did not stipulate a will, a family with a living spouse and 2 children, the children will only inherit 12.5 % of the entire fortune. The company will often be the main asset; there will be a need for a child to finance a significant amount. A solution to this could be that the living spouse asks for undivided possession and then plan the generational change afterwards. Here it will be possible to plan how the generational charge shall be and how it shall be financed.

11. LITTERATURLISTE

Bøger

Familie- og arveret; Anita Godsk Pedersen m.fl., Thomson Reuters, 2010.

Skattemæssig succession ved generationsskifte i levende live og ved død, Jane K. Bille, Thomson Reuters, 2006.

Generationsskifte – Omstrukturering, Michale Serup, Thomson Reuters, 2004

Skatteretten 2, Jan Pedersen m.fl., Thomson Reuters, 2009

Generationsskifte, det skatteretlige grundlag ved generationsskifte, Søren Halling-Overgaard m.fl., Jurist- og Økonomiforbundet, 2010

Cirkulære og ligningsvejledninger

Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982

TSS Cirkulære nr. 9 af 28. marts 2000

TSS Cirkulære nr. 10 af 28. marts 2000

Ligningsvejledningen 1996

Ligningsvejledningen, erhvervsdrivende 2011-2

Ligningsvejledningen, selskaber og aktionærer 2011-2

Den Juridiske vejledning 2011-2

Hjemmesider

www.skat.dk

www.thomson.dk

www.beierholm.dk

www.folketinget.dk

www.borsen.dk

www.penge.dk

www.pwc.dk

Artikler

Revision og regnskab, Arveloven – specielt set i forhold til generationsskifte, 12.2010

Revision og regnskab, skattemæssig værdiansættelse af virksomheder og kapitalandele, 12.2009

Revision og regnskab, værdiansættelse af unoterede aktier ved overdragelse indenfor gaveafgiftskredsen, 11.2008

SR-Skat, Generationsskifte – gennemgang af reglerne for beregning af skattekurs for unoterede aktier og anparter, 2011.

SR-Skat, Udvalgte domme, kendelser og afgørelser, 2008

Erhvervsbladet, 7. august 2008, "sene generationsskifter lukker firmaer på stribe"

Afgørelser

SKM.2010.285.LSR

SKM2009.698.LSR

SKM2008.596.LSR

SKM2008.691.BR

SKM2007.167.LSR

SKM2010.170.SR

SKM2009.282.SR

SKM2002.650.LSR

UFR2002.1114 ØLK

UFR2003.1145.ØLK

TFA2010.498 ØLK

TFA2009.574/2 ØLK.

SKM2007.58.SR

SKM2008.876.LSR

SKM2004.104.LR

12. BILAGOVERSIGT

Bilag 1	Beskrivelse af beregning af goodwill ud fra TSS CIR 2000-10
Bilag 2	Regnskab for Konsulent og Foredrag, drevet i personlig regi
Bilag 3	Regnskab for Konsulent og Foredrag, drevet i selskabsform
Bilag 4	Goodwillbegning for konsulent og foredrag i personlig regi
Bilag 5	Beregning af ejendomsavance og genvundne afskrivning
Bilag 6	Beregning af skatten i dødsboet ved virksomhed i personlig regi
Bilag 7	Goodwillbegning for konsulent og foredrag i selskabsform
Bilag 8	Skatteberegning for dødsboet uden skattemæssig succession
Bilag 9	Beregning af vederlag samt arv uden skattemæssig succession
Bilag 10	Skatteberegning i dødsboet i selskabsform
Bilag 11	Kursfastsættelse af en fordring på 2 % før skat

Bilag 1

Goodwill

TSSCIR er en vejledning, og kan fraviges, hvis det kan dokumenteres, at handelsværdien afviger fra den værdi, som den vejledende beregning kommer frem til. Beregningen tager udgangspunkt i den skattemæssige definition af goodwill, og benytter konkrete tal fra virksomheden til at beregne goodwill.

Den beregnede goodwill er et forslag til værdiansættelsen, og skal opfølges af en vurdering af, om denne giver et realistisk billede af handelsværdien af goodwill for den konkrete virksomhed. Og om der er nogle virksomheds specifikke omstændigheder, der skal tages højde for.

1.1. Vejledende goodwillberegning

Den beregningsmodel der bliver anvist i CIR nr. 44 af 28/3-200, bliver behandlet i den juridiske vejledning fra 2011 afsnit C.C.6.4.1.2. Modellen er som udgangspunkt også den model, som de skatteansættende myndigheder anvender. Grundprincippet i beregningsmodellen er, at man ved at kapitalisere den del af overskuddet, der ikke ses som en forrentning af de omdannede aktiver, kan beregne virksomhedens goodwill. Altså ligger der konkrete konstaterbare faktorer til grund for den beregnede goodwill.

1.2. Udgangspunktet i beregningen

Udgangspunktet i beregningen er de seneste tre års skattemæssige eller regnskabsmæssige resultater, med nedenstående korrektioner, som beskrevet i i den juridiske vejledning fra 2011 afsnit C.C.6.4.1.2.

Såfremt der tages udgangspunkt i de regnskabsmæssige resultater før skat, korrigeres for følgende poster:

- ÷ Ikke udgiftsført løn eller vederlag til eventuel medarbejdende ægtefælle
- ÷ Finansielle indtægter
- + Finansielle udgifter
- +/- Eventuelle ekstraordinære poster i henhold til årsregnskabsloven

- + Afskrivninger på tilkøbt goodwill

Såfremt der tages udgangspunkt i opgørelsen af virksomhedens skattepligtige indkomst korrigeres for følgende poster:

- ÷ Medarbejdende ægtefælle
- ÷ Finansielle indtægter
- + Finansielle udgifter
- + Investeringsfondshenlæggelser (sidste indkomstår 1998)
- + Forskudsafskrivninger
- +/- Andre ikke skatterelevante driftsmæssige poster
- + Afskrivninger på tilkøbt goodwill

1.3. Vægtet gennemsnit af de seneste 3 års resultater samt udviklingstendensen

De korrigerede resultater bliver herefter vægtet, så det sidste år inden overdragelsen kommer til, at have større vægt end de to foregående, og det næstsidste større vægt end det tredje sidste. Dette giver et vægtet gennemsnits resultat. Herefter korrigeres for udviklingstendensen, hvis der har været konstant positiv eller negativ udvikling.

1.4. Driftsherreløn

Endvidere korrigeres for driftsherreløn, hvor der dog er fastsat beløbsmæssige begrænsninger, der fratrækkes mindst kr. 250.000 og højst kr. 1.000.000 som driftsherreløn. Ved overdragelse af en personligt ejet virksomhed anses halvdelen af det fremkomne beløb for at være driftsherreløn, hvorfor dette beløb fratrækkes.

1.5. Forrentning af virksomhedens aktiver

Der fratrækkes en forrentning af samtlige driftsnære aktiver i virksomheden, dog som hovedregel ikke likvide midler. Der anvendes en forrentningsprocent, som består af kapitalafkastsatsen jf. virksomhedsskatteloven § 9 plus 3 %.

1.6. Kapitalisering

Efter at ovenstående reguleringer, er der nu det beløb tilbage der er til forrentning af goodwill. Dette beløb kapitaliseres med kapitaliseringsfaktoren. Kapitaliseringsfaktoren er et udtryk for det forventede årlige afkast, samt hvor længe man kan forvente et afkast på den erhvervede goodwill. Landsskatteretten fandt f.eks. at levetiden for goodwill af et standardprodukt kunne ansættes til 7 år. Der skal derfor altid ske en konkret vurdering af virksomhedens produkter, når der vælges en kapitaliseringsfaktor til beregning af goodwill. Det skal bemærkes, at denne kapitaliseringsfaktor får mindre betydning desto længere levetiden vurderes til. Det er altså som udgangspunkt de første år, der er mest betydningsfulde.

1.7.Elementer der kan medføre justering af den beregnede goodwill

Cirkulæret beskriver en vejledende beregningsregel, hvilket betyder at skatteyder kan støtte ret på beregningen, såfremt der ikke foreligger andre konkrete omstændigheder, som bevirker at beregningsmodellen beregnede goodwill afviger handelsværdien. I cirkulæret er beskrevet følgende omstændigheder, som kan foranledige en justering af goodwillberegningen:

- Velbegrundende forventninger til fremtiden.
- Udviklingen fra omdannelsesdatoen til overdragelsestidspunktet.
- Om indehaver/medarbejdere, som er vigtige for virksomheden ikke følger med.
- Om virksomhedens indtjening er baseret på få eller en stor kunde.
- Om indtjeningen de foregående år har været præget af ekstraordinære begivenheder.

Bilag 2

Årsregnskab for 2010 for den personlig ejede virksomhed

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Årsrapporten for virksomheden for 2010 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse A-virksomheder.

Årsrapporten er aflagt efter samme regnskabspraksis som foregående år.

Om den anvendte regnskabspraksis kan i øvrigt oplyses følgende:

GENERELT

Vederlag til indehaver

Der er ikke i resultatopgørelsen indregnet vederlag til virksomhedens indehaver

RESULTATOPGØRELSEN

Nettoomsætning

Nettoomsætning indregnes ekskl. moms og med fradrag af direkte omkostninger i forbindelse med omsætningen.

Andre eksterne omkostninger

Disse omfatter, kontoromkostninger, forsikringer og kontingenter m.v.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

BALANCEN

Immaterielle og materielle anlægsaktiver

Immaterielle og materielle anlægsaktiver er indregnet til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Aktiverne afskrives lineært over deres forventede brugstid.

Ejendomme	20 år
Indretning af lejede lokaler	10 år
Driftsmidler m.v.	3-5 år

Varebeholdninger

Varebeholdningen måles til kostpris eller nettorealiseringsprincippet, hvor denne er lavere.

Kostpris for råvare og hjælpemateriale samt handelsvarer opgøres som købspriser med tillæg for omkostninger direkte foranlediget af anskaffelsen.

Tilgodehavender

Tilgodehavender er indregnet til nominel værdi. Der er hensat til tab, hvor dette er skønnet påkrævet.

Gældsforpligtelser

Langfristede gældsforpligtelser måles til nominel værdi.

Gældsforpligtelser i øvrigt indregnes til nominel værdi.

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december 2010

	Note	2010 kr.	2009 kr.	2008 kr.
Omsætning	1.	8.552.264	5.672.662	4.874.152
Direkte omkostninger	2.	<u>2.622.878</u>	<u>936.616</u>	<u>842.310</u>
Bruttoavance		5.929.386	4.736.046	4.031.842
Personaleomkostninger		1.841.304	1.783.324	1.670.566
Andre eksterne udgifter	3.	<u>1.396.633</u>	<u>1.305.338</u>	<u>931.470</u>
Resultat før afskrivninger		2.691.449	1.647.384	1.429.806
Afskrivninger	4	<u>627.556</u>	<u>519.490</u>	<u>349.881</u>
Resultat af primær drift		2.063.893	1.127.894	1.079.925
Finansielle omkostninger		<u>522.272</u>	<u>578.722</u>	<u>125.429</u>
Årets resultat		<u>1.541.621</u>	<u>549.172</u>	<u>954.496</u>

Balance pr. 31. december 2010

Aktiver	Note	2010 kr.	2009 kr.	2008 kr.
Anlægsaktiver				
Ejendom		12.516.290	7.108.019	7.357.918
Indretning af lejede lokaler		265.946	313.004	360.061
Driftsmidler		<u>609.868</u>	<u>679.776</u>	<u>493.707</u>
ANLÆGSAKTIVER	4	<u>13.392.104</u>	<u>8.100.799</u>	<u>8.211.686</u>
Omsætningsaktiver				
Varelager		80.090	41.797	140.637
Debitorer		651.750	577.704	485.033
Andre tilgodehavender		<u>44.039</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
		<u>775.879</u>	<u>619.501</u>	<u>625.670</u>
Likvide beholdninger		<u>1.423.192</u>	<u>713.761</u>	<u>577.273</u>
OMSÆTNINGSAKTIVER I ALT		<u>2.199.071</u>	<u>1.333.262</u>	<u>1.202.943</u>
AKTIVER I ALT		<u>15.591.175</u>	<u>9.434.061</u>	<u>9.414.629</u>

Passiver	Note	2010 kr.	2009 kr.	2008 kr.
----------	------	-------------	-------------	-------------

EGENKAPITAL	5	<u>4.515.248</u>	<u>4.020.236</u>	<u>3.165.738</u>
GÆLD				
Prioritetslån		<u>9.228.229</u>	<u>5.253.000</u>	<u>5.922.600</u>
Langfristet gæld i alt		<u>9.228.229</u>	<u>5.253.000</u>	<u>5.922.600</u>
Bankgæld		788.099	0	0
Anden gæld		1.059.599	160.825	326.291
Kortfristet gæld i alt		<u>1.847.698</u>	<u>160.825</u>	<u>326.291</u>
GÆLD I ALT		<u>11.075.927</u>	<u>5.413.825</u>	<u>6.248.891</u>
PASSIVER I ALT		<u>15.591.175</u>	<u>9.434.061</u>	<u>9.414.629</u>

SPECIFIKATIONER

	2010	2009	2008
	<u>kr.</u>	<u>kr.</u>	<u>kr.</u>
1. Omsætning			
Salg af bøger	1.854.778	575.080	338.400
Foredragsindtægter	1.090.133	1.417.426	1.475.948
Kursusindtægt	4.984.956	3.084.002	2.589.569
Lejeindtægt	225.200	144.200	34.250
Kørselsindtægter	299.687	402.848	420.625
Diverse indtægter	<u>97.510</u>	<u>49.106</u>	<u>15.360</u>
	<u>8.552.264</u>	<u>5.672.662</u>	<u>4.874.152</u>
2. Direkte omkostninger			
Kørsel i egen bil	0	0	0
Foredragsrekvisitter	22.551	18.169	89.598
Konsulenter	1.286.098	76.048	218.230
Transportomkostninger	507.796	700.682	437.632
Tøj	11.832	42.682	13.900
Tryk af bøger	832.894	195	115.003
Regulering af varelager	<u>-38.293</u>	<u>98.840</u>	<u>-32.053</u>
	<u>2.622.878</u>	<u>936.616</u>	<u>842.310</u>
3. Andre eksterne omkostninger			

Annoncer og reklame	18.734	13.132	33.383
Præsentationskurser	0	0	0
Repræsentation	37.892	78.788	70.659
Kontorartikler	17.234	16.641	70.652
Porto og gebyrer	29.289	47.860	54.840
Internet og telefon	206.293	159.999	126.870
Advokat og regnskabsmæssig assistance	82.486	11.509	61.560
Kurser	15.430	38.516	86.974
Udgifter biler	87.146	0	0
Småanskaffelser	290.462	316.266	133.091
Husleje, Grønholtvej	120.000	120.000	120.000
Leje af eksterne værelser	2.534	36.840	632
Ejendomsskat	77.671	0	35.331
El	117.055	173.539	39.720
Forsikringer	83.114	85.054	56.707
Diæter	0	42.421	4.598
Ej fradragsberettigede omkostninger	841	0	3.458
Diverse administration	210.452	164.773	32.995
	<u>1.396.633</u>	<u>1.305.338</u>	<u>931.470</u>

2010

4 Anlægsaktiver

	Ejendom	Indretning af lejede lokaler	Driftsmidler
Anskaffelsessum primo	7.514.595	470.570	1.210.114
Tilgang	5.733.112	0	185.750
Afgang	0	0	0
Anskaffelsessum ultimo	13.247.707	470.570	1.395.864
Akk. afskrivninger primo	406.576	157.567	530.338
Afskrivninger i året	324.841	47.057	255.658
Akk. afskrivninger, ultimo	731.417	204.624	785.996
Saldo ultimo	12.516.290	265.946	609.868

5 Egenkapital

	2010 <u>kr.</u>	2009 <u>kr.</u>	2008 <u>kr.</u>
Saldo 1. januar	4.020.236	3.165.738	2.349.779
Årets resultat	1.541.621	549.172	954.496
Privat hævet	<u>-1.046.609</u>	<u>305.326</u>	<u>-138.537</u>
Saldo 31. december	<u>4.515.248</u>	<u>4.020.236</u>	<u>3.165.738</u>

Opgørelse af virksomhedens skattepligtige resultat

	2010 <u>kr.</u>	2009 <u>kr.</u>	2008 <u>kr.</u>
Årets driftsresultat	1.541.621	549.172	954.496
Privat andel telefon	3.000	3.000	3.000
Ej fradragsberettigede omkostninger	841	174.075	3.458
Ej fradragsberettiget repræsentation, 75%	28.419	59.091	52.994
Regnskabsmæssige afskrivninger	627.556	519.490	349.881
Skattemæssige afskrivninger	<u>-435.265</u>	<u>-204.828</u>	<u>-175.941</u>
Årets skattepligtige resultat	1.766.172	1.100.000	1.187.888

Opsparet overskud incl. 30% virksomhedsskat

Opsparet overskud, primo	1.660.500
Hævet i året	<u>0</u>
Opsparet overskud, ultimo	<u>1.660.500</u>

Opsparet overskud incl. 28% virksomhedsskat

Opsparet overskud, primo	2.402.778
Hævet i året	0
Opsparet overskud, ultimo	<u>2.402.778</u>

Opsparet overskud incl. 25% virksomhedsskat

Opsparet overskud, primo	0
Opsparet overskud i året, incl. virksomhedsska	<u>0</u>
Opsparet overskud, ultimo	<u>0</u>

Bilag 3

Årsregnskab for 2010 for selskabet

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Årsrapporten for virksomheden for 2010 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse b-virksomheder.

Årsrapporten er aflagt efter samme regnskabspraksis som foregående år.

Om den anvendte regnskabspraksis kan i øvrigt oplyses følgende:

GENERELT

RESULTATOPGØRELSEN

Nettoomsætning

Nettoomsætning indregnes ekskl. moms og med fradrag af direkte omkostninger i forbindelse med omsætningen.

Andre eksterne omkostninger

Disse omfatter, kontoromkostninger, forsikringer og kontingenter m.v.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

BALANCEN

Immaterielle og materielle anlægsaktiver

Immaterielle og materielle anlægsaktiver er indregnet til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Aktiverne afskrives lineært over deres forventede brugstid.

Ejendomme	20 år
Indretning af lejede lokaler	10 år
Driftsmidler m.v.	3-5 år

Varebeholdninger

Varebeholdningen måles til kostpris eller nettorealiseringsprincippet, hvor denne er lavere.

Kostpris for råvare og hjælpemateriale samt handelsvarer opgøres som købspriser med tillæg for omkostninger direkte foranlediget af anskaffelsen.

Tilgodehavender

Tilgodehavender er indregnet til nominel værdi. Der er hensat til tab, hvor dette er skønnet påkrævet.

Gældsforpligtelser

Langfristede gældsforpligtelser måles til nominel værdi.

Gældsforpligtelser i øvrigt indregnes til nominel værdi.

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december 2010

	2010	2009	2008
<u>Note</u>	<u>kr.</u>	<u>kr.</u>	<u>kr.</u>

Omsætning	1.	8.552.264	5.672.662	4.874.152
Direkte omkostninger	2.	<u>2.622.878</u>	<u>936.616</u>	<u>842.310</u>
Bruttoavance		5.929.386	4.736.046	4.031.842
Personaleomkostninger		2.587.913	1.783.324	1.809.103
Andre eksterne udgifter	3.	<u>1.396.633</u>	<u>1.305.338</u>	<u>931.470</u>
Resultat før afskrivninger		1.944.840	1.647.384	1.291.269
Afskrivninger	4	<u>627.556</u>	<u>519.490</u>	<u>349.881</u>
Resultat af primær drift		1.317.284	1.127.894	941.388
Finansielle omkostninger		<u>522.272</u>	<u>578.722</u>	<u>125.429</u>
Årets resultat før skat		795.012	549.172	815.959
Årets skat		<u>268.543</u>	<u>258.060</u>	<u>259.448</u>
Årets resultat		526.469	291.112	556.511
Afsat udbytte		0	0	0
Overført resultat		526.469	291.112	556.511

Balance pr. 31. december 2010

Aktiver	<u>Note</u>	2010 <u>kr.</u>	2009 <u>kr.</u>	2008 <u>kr.</u>
Anlægsaktiver				
Ejendom		12.516.290	7.108.019	7.357.918
Indretning af lejede lokaler		265.946	313.004	360.061
Driftsmidler		<u>609.868</u>	<u>679.776</u>	<u>493.707</u>
ANLÆGSAKTIVER	4	<u>13.392.104</u>	<u>8.100.799</u>	<u>8.211.686</u>
Udskudt skatteaktiv		<u>3.928</u>	<u>18.330</u>	<u>2.140</u>
Omsætningsaktiver				
Varelager		80.090	41.797	140.637
Debitorer		651.750	577.704	485.033
Andre tilgodehavender		<u>44.039</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
		<u>775.879</u>	<u>619.501</u>	<u>625.670</u>
Likvide beholdninger		<u>743.491</u>	<u>8.310</u>	<u>438.736</u>
OMSÆTNINGSAKTIVER I ALT		<u>1.519.370</u>	<u>627.811</u>	<u>1.064.406</u>
AKTIVER I ALT		<u>14.915.402</u>	<u>8.746.940</u>	<u>9.278.232</u>

Passiver	<u>Note</u>	2010 <u>kr.</u>	2009 <u>kr.</u>	2008 <u>kr.</u>
EGENKAPITAL	5	<u>3.585.334</u>	<u>3.058.865</u>	<u>2.767.753</u>
GÆLD				
Prioritetslån		<u>9.228.229</u>	<u>5.253.000</u>	<u>5.922.600</u>
Langfristet gæld i alt		<u>9.228.229</u>	<u>5.253.000</u>	<u>5.922.600</u>
Skyldig selskabsskat		254.141	274.250	261.588
Bankgæld		788.099	0	0
Anden gæld		1.059.599	160.825	326.291
Kortfristet gæld i alt		<u>2.101.839</u>	<u>435.075</u>	<u>587.879</u>
GÆLD I ALT		<u>11.330.068</u>	<u>5.688.075</u>	<u>6.510.479</u>
PASSIVER I ALT		<u>14.915.402</u>	<u>8.746.940</u>	<u>9.278.232</u>

SPECIFIKATIONER

	2010 <u>kr.</u>	2009 <u>kr.</u>	2008 <u>kr.</u>
1. Omsætning			
Salg af bøger	1.854.778	575.080	338.400
Foredragsindtægter	1.090.133	1.417.426	1.475.948
Kursusindtægt	4.984.956	3.084.002	2.589.569
Lejeindtægt	225.200	144.200	34.250
Kørselsindtægter	299.687	402.848	420.625
Diverse indtægter	<u>97.510</u>	<u>49.106</u>	<u>15.360</u>
	<u>8.552.264</u>	<u>5.672.662</u>	<u>4.874.152</u>
2. Direkte omkostninger			
Kørsel i egen bil	0	0	0
Foredragsrekvisitter	22.551	18.169	89.598
Konsulenter	1.286.098	76.048	218.230
Transportomkostninger	507.796	700.682	437.632
Tøj	11.832	42.682	13.900
Tryk af bøger	832.894	195	115.003

Regulering af varelager	<u>-38.293</u>	<u>98.840</u>	<u>-32.053</u>
	<u>2.622.878</u>	<u>936.616</u>	<u>842.310</u>

3. Andre eksterne omkostninger

Annoncer og reklame	18.734	13.132	33.383
Præsentationskurser	0	0	0
Repræsentation	37.892	78.788	70.659
Kontorartikler	17.234	16.641	70.652
Porto og gebyrer	29.289	47.860	54.840
Internet og telefon	206.293	159.999	126.870
Advokat og regnskabsmæssig assistance	82.486	11.509	61.560
Kurser	15.430	38.516	86.974
Udgifter biler	87.146	0	0
Småanskaffelser	290.462	316.266	133.091
Husleje, Grønholtvej	120.000	120.000	120.000
Leje af eksterne værelser	2.534	36.840	632
Ejendomsskat	77.671	0	35.331
El	117.055	173.539	39.720
Forsikringer	83.114	85.054	56.707
Diæter	0	42.421	4.598
Ej fradragsberettigede omkostninger	841	0	3.458
Diverse administration	<u>210.452</u>	<u>164.773</u>	<u>32.995</u>
	<u>1.396.633</u>	<u>1.305.338</u>	<u>931.470</u>

2010

4 Anlægsaktiver

	Ejendom	Indretning af lejede lokaler	Driftsmidler
Anskaffelsessum primo	7.514.595	470.570	1.210.114
Tilgang	5.733.112	0	185.750
Afgang	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Anskaffelsessum ultimo	13.247.707	470.570	1.395.864
Akk. afskrivninger primo	406.576	157.567	530.338
Afskrivninger i året	<u>324.841</u>	<u>47.057</u>	<u>255.658</u>
Akk. afskrivninger, ultimo	731.417	204.624	785.996
Saldo ultimo	12.516.290	265.946	609.868

5 Egenkapital

	2010 <u>kr.</u>	2009 <u>kr.</u>	2008 <u>kr.</u>
Aktiekapital	500.000	500.000	500.000
Overført resultat	3.085.334	2.558.865	2.267.753

Foreslået udbytte for regnskabsåret	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo 31. december	<u>3.585.334</u>	<u>3.058.865</u>	<u>2.767.753</u>

Opgørelse af virksomhedens skattepligtige resultat

	2010	2009	2008
	<u>kr.</u>	<u>kr.</u>	<u>kr.</u>
Årets driftsresultat	795.012	549.172	815.959
Ej fradragsberettigede omkostninger	841	174.075	3.458
Ej fradragsberettiget repræsentation, 75%	28.419	59.091	52.994
Regnskabsmæssige afskrivninger	627.556	519.490	349.881
Skattemæssige afskrivninger	<u>-435.265</u>	<u>-204.828</u>	<u>-175.941</u>
Årets skattepligtige resultat	1.016.563	1.097.000	1.046.351
Selskabsskat 25%	<u>254.141</u>	<u>274.250</u>	<u>261.588</u>

Bilag 4

Goodwill Beregning efter TSS-Cirkulære 2000-10

For den personlig ejede virksomhed

	2008	2009	2010
Regnskabsmæssigt resultat:	954.496	549.172	1.541.621
Nettofinans fratrækkes:	<u>125.429</u>	<u>578.722</u>	<u>522.272</u>
	<u>1.079.925</u>	<u>1.127.894</u>	<u>2.063.893</u>

Reguleret indkomst	Resultat 2006 * faktor 1:	1.079.925
	Resultat 2007 * faktor 2:	2.255.788
	Resultat 2008 * faktor 3:	<u>6.191.679</u>
	Gennemsnit (Sum / 6):	<u>1.587.899</u>

Udviklingstendens (sidste års res. - 3. sidste års res.) 491.984

Driftsherreløn 50% (min 250.000 og max 1.000.000) -1.000.000

Forrentning af aktiver i virksomhed

Samlede aktiver	<u>15.591.175</u>
- Likvide beholdninger	<u>-1.423.192</u>
	<u>14.167.983</u>

Forrentning	
Kapitalafkastsats::	2%
Tillægsprocent:	3%
Forrentning	<u>-708.399</u>

Til forrentning af goodwill: 371.484

Kapitalisering, 10% / 7 år 1.003.005

Kapitaliseringsfaktor: 2,70

Afrundet goodwill: **1.000.000**

Bilag 5

Ejendomsavance

Afståelsessum opgjort på kontantbasis	15.215.000,00
Salgsomkostninger	0,00
Reguleret afståelsessum	15.215.000,00
Anskaffelsessum 2005	3.360.805,00
Anskaffelsessum i alt	3.360.805,00
Tillæg efter § 5, stk. 1. kr. 10.000 pr. år	60.000,00
Forbedringer ud over kr. 10.000, jf. EBL § 5, stk. 2 i 200	4.143.790,00
Forbedringer ud over kr. 10.000, jf. EBL § 5, stk. 2 i 201	5.723.112,00
Ikke genvundne afskrivninger	0,00
Reguleret anskaffelsessum	13.287.707,00
Beregnet avance	1.927.293,00

Genvundne afskrivninger

Salgssum	15.215.000,00
Salgsomkostninger	0,00
	15.215.000,00
Anskaffelse	13.227.707,00
Akk. Afskrivninger	229.324,00
	12.998.383,00
Genvundne afskrivninger	229.324,00
Ikke genvundne afskrivninger	0,00
genvundne afskrivninger	229.324,00

Skattemæssig anskaffelsessum ejendom

Handelsværdi	15.215.000,00
Ejendomsavance og genvundne afskrivninger	2.156.617,00

Anskaffelsessum

13.058.383,00

Bilag 6

Indkomst erhvervsvirksomhed	<u>1.766.172</u>
Indkomst i alt	1.766.172
Dødsboskat 50 %	883.086
Fradrag mellemprioden 6 mdr. * 1.900 kr	-11.400
Fradrag boprioden 6 mdr. * 5.200 kr	-31.200
Bundbeløb jf. DSKL § 15 stk. 4	<u>-32.700</u>
Skat i alt	807.786
Betalt b-skat i mellemprioden	250.000
Skat til betaling	557.786

Bilag 7

Goodwill Beregning efter TSS-Cirkulære 2000-10

For selskabet

	2008	2009	2010
Regnskabsmæssigt resultat:	556.511	291.112	526.469
Nettofinans fratrækkes:	<u>125.429</u>	<u>578.722</u>	<u>522.272</u>
	<u>681.940</u>	<u>869.834</u>	<u>1.048.741</u>

Reguleret indkomst	Resultat 2008 * faktor 1:	681.940
	Resultat 2009 * faktor 2:	1.739.668
	Resultat 2010* faktor 3:	<u>3.146.223</u>
	Gennemsnit (Sum / 6):	<u>927.972</u>

Udviklingstendens (sidste års res. - 3. sidste års res.) 183.401

Forrentning af aktiver i virksomhed

Samlede aktiver	<u>14.915.402</u>
- Likvide beholdninger	<u>-743.491</u>
	<u>14.171.911</u>

Forrentning

Kapitalafkastats:: 2%

Tillægsprocent: 3%

Forrentning -708.596

Til forrentning af goodwill: 402.777

Kapitalisering, 10% / 7 år 1.087.497

Kapitaliseringsfaktor: 2,70

Afrundet goodwill: **1.090.000**

Bilag 8

Indkomst erhvervsvirksomhed	1.766.172
Avance ved udlodning uden succession	2.986.522
Opsparet overskud	4.063.278
Fradrag jf. DSKL § 10 stk. 1	<u>-152.200</u>
Indkomst i alt	8.663.772
Dødsboskat 50 %	4.331.886
Fradrag mellemprioden 6 mdr. * 1.900 kr	-11.400
Fradrag boprioden 6 mdr. * 5.200 kr	-31.200
Bundbeløb jf. DSKL § 15 stk. 4	<u>-32.700</u>
Skat i alt	4.256.586
Betalt skatter	
Betalt skat ved opspareret overskud	1.170.928
Betalt b-skat i mellemprioden	250.000
Skat til betaling	2.835.658

Bilag 9

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.213.957
Værdi af fast ejendom	
Sommerhus	kr. 1.200.000
Parcelhus	<u>kr. 4.200.000</u>
Aktiver i alt	kr. 13.613.957
Skyldig skat	<u>kr. 2.835.658</u>
Bobeholding	kr. 10.778.299
Arv til søn	kr. 1.347.287

Beregning af vederlag

Værdi af erhvervsvirksomhed	kr. 8.213.957
Arv jf. bodeling	kr. 1.347.287
Passivpost 30 % af kr.	kr. 0
Bundfradrag kr. 264.100	<u>-kr. 264.100</u>
	kr. 1.083.187
Boafgift 15 %,	kr. 162.478
Vederlag for virksomheden	kr. 6.866.670
Vederlag og boafgift	kr. 7.029.148

Bilag 10

Lønindkomst afdøde	<u>700.000</u>
Indkomst i alt	700.000
Dødsboskat 50 %	350.000
Fradrag mellemprioden 6 mdr. * 1.900 kr	-11.400
Fradrag boprioden 6 mdr. * 5.200 kr	-31.200
Bundbeløb jf. DSKL § 15 stk. 4	<u>-32.700</u>
Skat i alt	274.700
Betalt skatter	
Betalt A-skat i mellemprioden	250.000
Skat til betaling	24.700

